

KÁLVINISTA SZEMLE

A SZLOVÁKIAI REFORMÁTUS KERESZTYÉN EGYHÁZ
HIVATALOS LAPJA

LXXXVIII. évfolyam

12. szám

Komárom, 2017. december

Ára 35 cent

AZ ÖRÖK ÉLET SZOLGÁLATÁBAN

„Ezek pedig azért írtattak meg, hogy higgyétek: Jézus a Krisztus, az Isten Fia, és e hitben életetek legyen az ő nevében” (Jn 20,31).

Az ige testté lévelének szép ünnepére készülünk. A legtöbb emberben él egy romantikus kép a karácsonnyal kapcsolatban, jászollal, állatokkal, pásztorok és bölcsék köszöntésével. Egy olyan kép ez, mely kedves és szeretetteljes, mely kellemes érzéssel tölti el az embert, és megteremti számára a karácsony igazi hangulatát. Szinte teljesen háttérbe szorul a karácsony igazi célja, az ember megváltása, az üdvösség megszerzése. Nagyon fontos, hogy meglássuk, és megláttassuk másokkal, hogy a karácsonyi csodának nincs értelme, ha nem jutunk el a kereszthalál és a feltámadás csodájáig, és ha nem állunk abba a szolgálatba, melyben maga Krisztus akar látni minket.

A jánosi megjegyzés értelme, hogy meglássuk, az evangélium minden szava azért íratott meg, hogy lássuk és higgyük, hogy Jézus a Krisztus, az Isten Fia, Aki megváltott a bűneinkből, és örök életet ad nekünk. A karácsonyi történetek is ezért írtattak meg, és nem másért!

A hitvalló keresztyén embernek, legyen az akár lelkipásztor, akár presbiter vagy gyülekezeti tag, azt a szolgálatot adta a Megváltó, hogy ezt az evangéliumot közel vigye családtagjaihoz, barátaihoz, de még ellenségeihez is! Ez pedig egy olyan szolgálat, mely életet ad azoknak, akik meghallgatják.

Miért olyan fontos ezt tudni? Az egyházi szolgálat, és ezen belül a lelkipásztori szolgálat sokszor lenézett, alábecsült munka. Egyszer, még pataki diákkoromban beszélgettünk egy kisebb baráti társaságban. Sok minden előjött, és egyszer az egyik diáktársunk tett egy olyan megjegyzést, hogy ma Magyarországon a református lelkészt nem tekintik értelmiséginek. Lenézik a szolgálatát. Ez pedig nagyon sokszor megmutatkozik az emberek viselkedésén.

Pedig az ige alapján bátran mondhatjuk: nincs ennél fontosabb szolgálat a világon! Fontos az orvosok szolgálata, hiszen betegeket gyógyítanak. Fontos a tanárok szolgálata is, hiszen tudást adnak tovább. Fontos a földművesek munkája, hiszen éltel tesznek az asztalunkra, és még folytathatnánk. De ezen szolgálatok mindegyike csak erre az életre irányul, míg az evangélium hirdetése az örökkévalóságra! Nem földi kincseket gyűjtünk, nem földi életet akarunk megtartani, hanem az örök életre vezetni!

Menjünk és hirdessük tehát bátran, hogy a karácsonykor megszületett Jézus Krisztus az Isten Fia, aki az örök életre vezet bennünket a belé vetett hit által! Áldott ünnepet mindenkinek!

Kraus Viktor

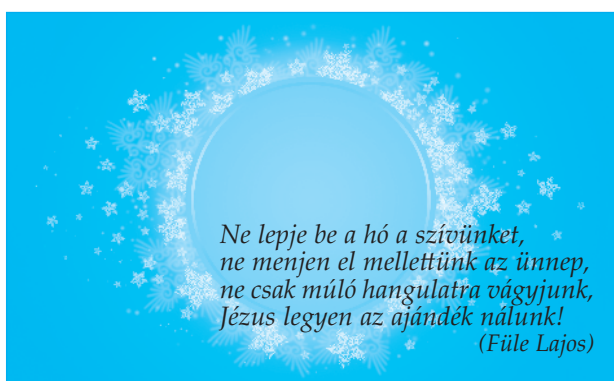
Ünnepi Zsinat a reformáció 500. évfordulója alkalmából

A reformáció 500. évfordulója alkalmából Egyetemes Egyházunk november 17-én emléknapot tartott Rimaszombatban, melynek nyitó istentisztelete **Rákos Loránt** zsinati tanácsos köszöntésével vette kezdetét a református templomban. Az alkalmon, amelyen közel kilencszázan vettek részt, megjelent a Generális Konvent Elnöksége – vagyis a Kárpát-medence református egyházainak püspökei és főgondnokai –, jelen volt továbbá **Latorcai Csaba** helyettes államtitkár, **Hafenscher Károly**, miniszteri biztos, **Haraszi Attila**, Magyarország kassai főkonzulja, **Milan Krivda** evangélikus püspök, a Csehtestvér Egyház részéről **Daniel Ženatý** esperes és **Vladimír Zikmund** zsinati gondnok valamint **Gáspár Péter** szobrászművész.

Az istentiszteleten igehirdetéssel szolgált **Bogárdi Szabó István**, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkészi elnöke. Igemagyarázatában többek közt felhívta a hallgatóság figyelmét az evangélium hirdetésének fontosságára, arra, hogy „nem az a kérdés, hogy a magunk körében ezt a drága értéket megőrizzük-e, hanem az, hogy engedelmesen odaadjuk-e magunkat az Úr Jézus Krisztusnak, hogy az üdvözítés evangéliuma eljusson sokakhoz: itthon, Szlovákiában, a Kárpát-medencében, az egész világon.”

Az ünnepi gondolatok után került sor annak az öt lelkésznek – **Mátyás Éva**, **Takács Klaudia**, **Lőrincz Gábor**, **Molnár Viktor** és **Haris Szilárd** – a lelkészi szolgálatra való felszentelésére, akik a tavalyi és az idei év szeptemberében sikeresen letették a lelkészképzés vizsgáikat, lezárva ezzel a felkészülési folyamatot. A fogadalmat **Géresi Róbert** püspökhelyettes vette ki tőlük, a kibocsátó beszédet pedig **Fekete Vince** főgondnok tartotta. A felszentelt lelkészeket Fazekas László püspök és négy esperes áldotta meg egy-egy igével.

(Folytatás a 15. oldalon)

Ne lepje be a hó a szívünket,
ne menjen el mellettünk az ünnep,
ne csak múltó hangulatra vágyjunk,
Jézus legyen az ajándék nálunk!
(Füle Lajos)

Csiha Kálmán ADJ BÉKESSÉGET

*Előtted állok, Istenem,
Koldus vagyok, a szívem árva,
Hozzád a szókat nem lelem,
Bús, dadogó koldus-imába
Könyörgök Hozzád csendesen.*

*Uram, a szívem nem lelem,
Vad zokogások árja von,
Kiszakadt régen jobb felem
És megőrjít a fájdalom,
Ha nem foghatom meg kezed.*

*Add, hogy mehessünk Teveled.
Add, hogy mehessünk egyre mind,
Az elhullottat felveszed,
Csodás pásztítok álma int,
S nem töröd el a gyenge nádat.*

*Engedd, hogy menjünk Te utánad,
Béke-koldus ezernyi roncs váz.
Súlyos szívünkben ég a bánat,
Sebez, hasít megannyi korbács,
És pihenés és béke. Béke nincs.*

*Uram, szent szavad drága égi kincs,
Amit Te szólsz: az megterem:
Ha akarod, csak egyet ints,
És én azonnal meglelem,
S megleljük mind az égi utat -*

*Magam ások mélyre kutat,
Hogy felbuzogjon szent szavad.
Vigasztald meg az elborultat:
Belőled békesség fakad.
Vigasztalj meg, és légy velem,*

Adj békességet, Istenem...

FORDÍTÓ

Eiréné. Magyarul azt jelenti: békesség

Béke és békesség, a két fogalom közt árnyalatnyi a különbség. A nyugalom és a csend állapota, amit semmiféle esemény nem zavar meg.

Békesség – csendesség. Ez az az idő, amikor Isten szól. Két alkalmat említek, amikor Isten mintegy kihasználja ezt a csendet és szól: a Hóreb, Isten szent hegye lankáin, békésen legelészik egy nagy juhnyáj, és egy fiatalember őrzi apósa juhait. Amint a legelésző juhokat nézi, ész-

des és békés éjszakát használja fel arra, hogy szóljon a gyermek Sámuelhez: „Sámuel! Sámuel!” Ekkor Sámuel egy egész életre eljegyezte magát az Úr szolgálatában.

Isten így használja fel a csendet, a nyugalom az ember életében. A csend, a nyugalom a békesség eszköze Isten kezében. A betlehemi mezők pásztorai ahítattal hallgatják az angyalsereg csodálatos énekét: „*Dicsőség a magasságban Is-*

Áldás, békesség!

revesz egy égő csipkebokrot, hogy lánggal ég, de nem ég el. Közelebb akar menni, de megállítja egy hatalmas hang: *vízből kihúzott*. Ismét hangzik a kiáltás: *vízből kihúzott*. A fiatalember megáll. *Hisz ez az én nevem, én vagyok az, Mózes!* Valóban Isten szólt: ezt követően Mózes élete gyökeresen megváltozott. Egy másik alkalommal Isten újra a csen-

tennek, és a földön békesség, és az emberekhez jóakarát. Az igazi békesség tehát Jézus Krisztusban található meg. *„Békességet hagyok nektek: az én békességemet adom nektek; de nem úgy adom nektek, ahogyan a világ adja. Ne nyugtalanodjék a ti szívetek, ne is csüggedjen”* – hangzik Jézus Krisztus tanítása (Jn 14,27). Az ígért békességet, az Ő békességét nem vi-

Az ÚR színe előtt

Köszönjük, Uram, hogy hűséged az evangéliumban fénylik nekünk, és minden körülmények között bízhatunk abban. Ne engedd, hogy megkeményítsük magunkat irányában! Ébressz fel minket a közönyösség mély álmából, s kegyes és nem kegyes szenvedélyeink, vágyakozásaink gonosz álmódzásából! Ne fáradj bele, hogy minket ismét visszavezzess útidra! Taníts megtalálni a Te ösvényeidet! Add a kormányoknak és azoknak, akik a közvéleményért felelősek, azt az új bölcsességet, türelmet és elszántságot, amelyre szükség van, hogy a Te jónak alkotott földeden mindenkinek jogot szolgáltatásnak és azt megőrizték. Könyörgünk, hogy mindaz, amit munkálunk, ne történjék világosságod és annak nyomán áldásod nélkül az emberiség igazi javára és a Te dicsőségedre. Adventi Királyunk! Jöjj, könyörülj rajtunk! Dicsőíttessék szent neved minden időben!

(Karl Barth)

szi el magával. Ezt úgy hagyja tanítványaira, mint Illés Elizeusra a palástját.

Az Ő békessége nem a világ békessége. Jézus békessége a körülményektől független. Ami felülről jön és adatik. A bennünk lakó Szentlélek békessége. Lehet, hogy nincs nyugalmunk és mégis békességünk van. Ahol Ő megjelenik, ott békességgel jelenik meg. Valami olyan különös békességgel, amely sokkal több, mint a nyugalom. Békességgel, amely nem zavartalan, de megzavarhatatlan. Békességgel, amely a legbékétlenebb körülmények között is lehet élni. Nem csak akkor, hanem most is és szüntelenül így lép be valahová: *„Békesség néktek!”* És ahová belép, ott békességet ad a testnek és érznek, a vérnek, az anyagi ügyeinknek, a szenvedésnek, a holnapnak. Jézus Krisztus köszöntése héberül így hangzik: *„Salóm!”* Ami nem csak köszöntés, hanem egyben házi áldás is.

A páli levelekben nagyon sokszor fordul elő a békesség fogalma, ami kötődik egy másik fogalomhoz: mégpedig a kegyelemhez. *„Kegyelem néktek és békesség!”* (1Kor 1,3). Szinte majdnem minden páli levél ezzel a köszöntéssel kezdődik. Pál apostol számára jelentette életének és küldetésének lényegét, amely nem volt más, mint Istennek kegyelme és békessége. Ezért mondhatta a efézusiakhoz írott levelében: *„Mert Ő a mi békességünk!”*

Gyüre Zoltán

*A keresztyén világban szinte minde-
nütt a karácsony a legkedveltebb
ünnep, mégsem tekinthetjük a keresz-
tyénség magától értetődő emléknapjá-
nak. A hozzá kapcsolódó ünnepkörrel
együtt kései eredetű, a keresztyénség
évszázadokon át mit sem tudott a
karácsonyról. Legkorábbi forrásai is
csak elvétve említik Jézus születését.*

Születéstörténetek

Az Újszövetség négy evangéliuma egy-
ségeesen fejeződik be, mindegyik a Jézus
szenvadásáról, haláláról és feltámadásáról
szól, „bevezetőjüket” tekintve azonban sok-
kal kevesebb az egyezés. A legrégebb evan-
gélium, a Márk szerinti, említést sem tesz
Jézus születéséről vagy gyermekkoráról.
A Jézus nyilvános fellépése előtti időből
csak egyetlen eseményt említ meg, Kereszt-
telő János fellépését, aki Jézust Messiás-
ként köszöntötte: „Készítsétek az Úr út-
ját...” (1,3). A legfiatalabb evangélium, a Já-
nos szerinti, szintén közömbös a Jézus szü-
letése és gyermekevei iránt. Keresztelő
János fellépéséről azonban szól. A másik
két evangélium, a Lukács és a
Máté szerinti, már részletesen
tudósít a Jézus születéséről,
azonban nyilvánvaló, hogy az
ezzel kapcsolatos történeteket
különböző hagyományból me-
rítik.

Az evangélistákat szemmel
láthatólag nem a történeti té-
nyek pontos rögzítése iránti el-
kötelezettség vezette az evan-
gélium megírásában. Jézus szü-
letéséről azért emlékeznek meg,
hogy az olvasó elé tárják jöve-
lének célját, ti. azt a célt, amit
Jézus később úgy fog betölteni,
mint Messiás-király, mint egy
új Mózes, mint az a Szabadító, aki azért
jött, hogy a megaláztatottakat felkarolja.

A két születéstörténettel kapcsolatban
megjegyezhetjük: minden amellől szól,
hogy egyik sem tartozik a Jézusról szóló
legrégebbi hagyományanyag közé. Nyil-
vánvaló, hogy ezekben a történetekben fon-
tosabb az, ami Jézus életének utolsó sza-
kaszára vonatkozik, mint a kezdet maga.
Pál is csak Jézus halálának és feltámadá-
sának tulajdonít jelentőséget. Az Újszö-
vetséget kutató szakemberek véleménye
szerint az első gyülekezetek csak később
kezdték érdeklődni Jézus élete és igehir-
detése iránt.

A feltámadás, mint születés

Mivel a korai egyház a Jézus életével kap-
csolatos történeti tényeknek nem sok je-

lentőséget tulajdonított, nem emlékezett
meg születéséről sem az ünnep mai érte-
lemben vett súlyának megfelelően. Ehhez
az is hozzájárult, hogy már volt egy szüle-
tés-ünnep. A legrégebbi hagyományok szer-
int Jézus, miután Isten követeként elszen-
vedte a halált, új, mennyei életre támadt
fel. Feltámadására bizonyos értelemben
úgy tekintettek, mint születése eseményé-
re, erről pedig a keresztyén egyház minden
vasárnap megemlékezett, később pedig ezt,
a húsvét alkalmával, évente meg is ünne-
pelték. **A korai egyház úgy tekintett a mártírok halálára, mint valódi születésükre.**
Az ekkor keletkezett mártír-kalendári-
umok a vértanúk halála napját *dies natalis*-
ként emlegették: születésnapként. Néme-
lyik kalendáriumban Jézus neve is olvas-
ható volt – ő volt az első a vértanúk közt.
Az ő *dies natalis*-át március 25-én ünnepel-
ték, mivel 33-ban a számítások szerint a
nagyapóink erre a napra esett.

Bárhogy is történt, akár úgy, hogy a
Krisztus *dies natalis*-át március 25-én ün-
nepelték, akár úgy, hogy a vasárnapot vala-
miféle születésnapnak tekintették, egy do-

*Betlehemben született” – a második szü-
letésnapok között ott van egy első!* Ez az
ünnep minden bizonnyal a század első felé-
ben alakult ki. Nem világos azonban, hogy
milyen szándék vezetett az ünnep létrejöt-
téhez, és az sem, hogy miért esett a válasz-
tás éppen erre a napra.

Pogány ünnepből keresztyén

Nagy valószínűséggel a karácsony nem
más, mint a téli napfordulóhoz kötődő
pogány szokások változata, és azzal a je-
lenséggel hozható összefüggésbe, hogy az
évek ebben az időszakában a nap „visz-
szatér”, és a nappalok hosszabbodni kez-
denek. A római birodalomban elterjedt
Mithras-kultusz szerint Mithras, a kőszik-
lából felvillanó fényisten ezen a napon
született. 274-ben Aurelianus római csá-
szár egész birodalmában kihirdette, hogy
ez a nap az ő tiszteletére, a „Legyőzhetet-
len Nap” ünnepe. A Nap-ünnep akkor vált
keresztyén ünneppé, Jézus születésének,
„az igazság napja” (Mt 4,2) megjelenésé-
nek alkalmával, amikor a keresztyénség
Nagy Konstantin császár uralkodása alatt

az elismert vallások sorába
emelkedett, majd a birodalom
hivatalos vallásává lett.

A negyedik században me-
gnőtt az érdeklődés a Jézus éle-
tével kapcsolatos történelmi té-
nyek iránt. Így jöttek létre a kü-
lön ünnepnapok, mint példá-
ul a húsvét három (vagy négy)
napja. Az életrajzi adatok irán-
ti új keletű érdeklődés termé-
szetes következményeként, Jé-
zus születésének földi esemé-
nyéről is külön ünnep kereté-
ben kívántak megemlékezni.
Az ünnep egyértelművé tette,
hogy a legfőbb tisztelet már
nem a császárt, hanem egyedül Krisztust
illeti meg.

A szokások szimbolikája

Jézus születésének ünneplése a téli nap-
fordulón igazi sikeres próbálkozásnak bi-
zonyult, különösen azokon a helyeken,
ahol a december valóban hideg hónap volt,
rövid nappalokkal. Amikor a karácsony a
középkor folyamán általánosan elterjedt
ünneppé vált, további, korábban is élő és
mélyen gyökerező szokások kapcsolódtak
hozzá, hogy az emberek szívét bátorság
töltse el, és átsegítse őket a nyomasztó, söté-
tét időszakon.

Így lett a karácsony a sötétben világító
fény ünnepévé. A napforduló alkalmával
emberemlékezet óta tüzeket gyújtottak szer-
(Folytatás a 4. oldalon)

*De fölragyog majd az igazság napja
számotokra, akik nevetet félítetek, és
sugarai gyógyulást hoznak*
(Mal 3,20).

log bizonyos: Krisztus születését megünne-
pelték! Nem volt szükség arra, hogy meg-
emlékezzenek életének (többé-kevésbé)
természetes kezdetéről is. A helyzet azon-
ban a negyedik század folyamán megvál-
tozott. Egymást követően két hagyomány
jött létre a Jézus földi élete kezdetének
megünnepléséről, az egyik Alexandriában,
a másik Rómában. Míg a keresztyének
Egyiptomban és környékén január 6-át te-
kintették a Jézus születése és megkeresztelése
ünnepe, addig Róma a születés
eseményéről december 25-én emlékezett
meg.

A december 25-ei dátumról, mely Jézus
életének földi kezdetét jelöli, meglepő mó-
don először egy római mártírjegyzékben
olvassunk, mely a negyedik század másó-
dik feléből maradt ránk. „Krisztus a júdeai

(Befejezés a 3. oldalról)

te a világban, hogy ezzel a mágikus cselekedettel is sietessék a nappalok hosszabodását. Ezt a gyakorlatot a keresztyének is átvették. A tűzgyújtás, vagy a későbbi évszázadokban a szerényebb gyertyagyújtás, jelképévé vált annak a világosságnak, melyet születésével Krisztus hozott el a világba.

A sóvárgás tél derekán a nagyobb világgóság után egy másik igen erős emberi óhajjal párosult, mégpedig azzal, hogy a föld ismét termőre forduljon. A télen is zöldellő faág, a (luc)fenyő és törpefenyők (magyal)ága, a termékenységet jelképezte. Ilyen zöldellő ágakkal tűzdelték tele a szentélyeket, példát állítva a lecsupaszkodott, lombjuktól megfosztott fáknak. Keresztyén körökben a zöld szín Isten teremő erejének és a Krisztusban kapott új életnek a szimbólumává vált. A keresztyének karácsony táján egész fákat vittek be a házaikba. A gyakorlat azonban meglehetősen új keletű. Az első karácsonyfát valószínűleg Németországban állították 1600 körül.

A jelképrendszer viszont természetesen ősrégi: a fa mindig is az „élet”, a „gyümölcs-termés” szimbóluma volt. Ezért a karácsonyfát fel is díszítették, gyümölcsöket és diót aggatva rá – ezzel is a termékenységre utalva.

A keresztyénség előtti idővel azonban további kapcsolat is van: tél közepén több helyen is ünnepi asztalt terítettek, és olyan ételeket szolgáltak fel, amelyeket a gyümölcsösök és mezők tél derekáig is tárolható terméséből készítettek. Mindezt azzal a reménységgel tették, hogy a következő év termése is olyan bőséges lesz, mint amilyen bő és gazdag a télvíz idején megterített asztal. A karácsonyi ebéd és vacsora gyakorlata egy ilyen „pogány” eredetű étkezési szokásra vezethető vissza.

Így karolta fel és olvasztotta magába a keresztyénség a környező világ megannyi téli szokását, miközben meghódította Európát és meghonosította a karácsony ünnepét. Átvette a tél ünnepéhez kötődő gyakorlatokat teljes jelképrendszerükkel együtt: a tűzgyújtást, a fény és meleg szimbólumát, a fák zöldjét, a terített asztalt, a bőséges termés jelképeit. Eközben nem is kellett különösebb erőfeszítést tennie, hiszen a fény, a fa, a megterített asztal szimbolikáját jól ismerte, így hát az sem jelentett gondot, hogy az újat, legyen az szokás vagy jelkép, sajátos keresztyén tartalommal töltsse meg.

A karácsony a keresztyénség előtti sok vallásos gyakorlattal való szoros kapcsolata miatt igen hamar meghitt, bensőséges ünnepévé vált. Ezzel magyarázható, hogy

a karácsonyi fények, a karácsonyfa és az ünnepi étkezések népszerűsége az erősen szekularizálódott társadalmakban is megmaradt, ott is, ahol az emberek nagy többsége még az ünnep lényegét feltáró bibliai történeteket sem ismeri igazán. Ennek a népszerűségnek természetesen fogyasztói-kereskedelmi vetülete is van, ami részben annak köszönhető, hogy az ősrégi gyakorlatok és jelképek olyan rendkívüli töltetet kölcsönöznek az ünnepnek, mely ráfelel az egyetemes emberi félelmekre és vágyakra – különösen azokon a vidékeken, ahol hidegebb a tél és nyomasztóbb a sötétség.

A karácsony népszerűségéhez azonban egy másik, nem kevésbé fontos tényező is hozzájárult: a karácsonyi történetekben felidézett esemény egyszerűsége és emberközelsége. Hiszen alig van olyan esemény, mely közvetlenebbül érintené az embert, mint egy kisgyermek születése.

Az első betlehem

1223 karácsonyának éjszakáján Assisi Ferenc a greccói kolostorban (a Rieti völgyében, Umbria déli határán) felelevenítette a karácsonyi történetet egy igazi, karácsonyi istállót rendezve be: jászol, Mária

és József, meg a barmok. „Azt akarom – mondta –, hogy ismét emlékezetünkbe idézzük azt a gyermeket, aki Betlehemben született, hogy amennyire csak lehet, tulajdon szemünkkel láthassuk azokat a fájdalmas és nyomorúságos körülményeket, amelyeket el kellett szenvednie. Látni akarom, ahogy a jászolban feküdt, szalmára helyezve, egy ökör és egy szamár között.”

Így változott meg a helyzet. Voltak ugyan már korábban is templomok, ahol jászolt helyeztek el, de ezek ezüsttel és arannyal díszített művészi alkotások voltak – köztük ereklyetartók a betlehemi jászol egy-egy darabjával, amelyeket karácsonykor ünnepélyesen körbe hordoztak. Most pedig a születés karácsony éjszaká-

ján az isteni alázat példájává vált. Ferenc hatására elkezdtek karácsonykor jászollal és szalmával berendezett betlehemi istállót állítani a templomok mellé, hogy emlékeztessék a hívőket arra, milyen szívzaggató körülmények között kellett Jézusnak a világra jönnie. Ez a változás kihatott a festészetre is: ettől fogva az újszülött Jézus már nem úgy jelenik meg, mint nagyobacska herceg, aki anyja ölében ül, hanem mint kiszolgáltatott kised. Az pedig semmiképpen sem lehet véletlen, hogy az új egyházi élet éppen abban a században kezdtek el adventtől számítani, amelyben Assisi Ferenc is élt, ezzel is a születendő gyermek fogadására helyezve a hangsúlyt.

Adventus: megérkezés

A mai fogalmaink szerinti adventi idő csak Nyugaton alakult ki: a központi dátum december 25-e volt, s ezt előzte meg egy olyan időszak, amely hétről hétre közelebb vitt a nagy eseményhez. Az erre vonatkozó legrégebbi adatok Galileából származnak, az ötödik századból. Már abból is kitűnik, hogy az adventi előkészület a böjti időszak mintáját követi, hogy kezdetben hat hétig tartott. De amikor Róma a hatodik században átvette, a hat hetet nyomban négyre rövidítette.

A latin adventus szó azt jelenti: „(meg)érkezés”, „közeledés”. Kifejezésre juttatja az időszak várakozás jellegét: „ami felénk jön/tart”. Ez az az időszak, amikor Krisztus hozzánk megérkezik, róla szól, az „Eljövendőről”, mégpedig kettős értelemben. Egyrészt olyan váradalmat gerjeszt, mely hamarosan beteljesedik: nemsokára, karácsonykor, a hívők serege azt ünnepli, hogy akire most még mint eljövendőre tekint, az valósággal megérkezik. Másrészt nyilvánvalóvá teszi, hogy Krisztus jövetelére még várni kell: évszázadokon át úgy várták őt a keresztyének, mint aki majd eljön, vagyis hogy „visszajön”, az idők végezetén, hogy teljességre juttassa messiási uralmát. A már beteljesedett, és a még ezután beteljesedő váradalom közti feszültség, már a korai időktől fogva az adventi időszak jellegzetessége. Egy ígért beteljesedése, ahogy a Bibliában, úgy itt is, nemhogy megszüntetné a várakozást, hanem még fokozza azt. A „közele” (a tulajdonképpen már beteljesedett) adventi várakozás – „mindjárt itt van a karácsony, amikor Krisztus eljövetelét ünnepeljük” – csak még bizonyosabbá teszi a „távolit”: „mennyivel inkább hihetjük tehát azt, hogy Krisztus majd egykor visszajön, és messiási birodalmát örökre megerősíti”.

Marius van Leeuwen írása alapján
feldolgozta: Kis Lucia

„A Biblia főleg a templomi szertartások révén vált a középkor emberének szellemi táplálékává. S bár a liturgia latin nyelven folyt, a latinul felolvasott evangéliumi rész-

let magyarázata magyar nyelven történt. A hívek így a Biblia tanításait és történeteit eleinte hallás után ismerhették meg, és szóban terjesztették” – írja P. Vásárhelyi Judit a reformáció kezdetének 500. évfordulójára megjelent könyv bevezetőjében, melyben a Károli Gáspár által lefordított Újszövetség és a Zsoltárok könyve mai magyar helyesíráshoz igazított szövege olvasható.

A reformáció nagy, évszázadokra ható tette volt az, hogy a hívek kezébe adta – kinek-kinek a maga anyanyelvén – a Szentírást. Hogy már ne csak hallják, hanem olvassák is azt. Ezzel indult fejlődés-

nek az irodalom, a tudomány, a mindennapi élet és az egyének személyes hitélete. Ma a folyamat megfordult: az írott formáknak a „könnyített” változatain kell

gondolkodnunk: ne kelljen olvasni, elég hallgatni. Hangos könyvek születnek, rajzfilmek, filmek, hogy „szórakoztatóan” jussanak el a gondolatok az emberek agyáig.

Viszont, aki szereti a hagyományosat (esetleg nyitott még a modern kori lehetőségek mellett a megszokott megoldásokra is), az vegye kézbe a recenziált könyvet és olvassa. A külső formájában igényes könyv (a tartalma nem szorul ajánlásra) szép ajándék is lehet az olvasni szerető emberek számára.

–kdI–
(Magyar Bibliatársulat, Budapest, 2017)

Csendes csodák

Minden bibliaolvasó bizonyára észrevette, hogy az Írás olvasása nem egyszerű feladat, kell hozzá egy magasan képzett írásmagyarázó is. Ilyennek ismerhettük meg Cseri Kálmán lelkipásztort is, aki ötven évig tevékenykedett prédikátorként. Emellett magasröptű exegéziseivel közhírhőbbé tette a Szentírás nehezebben érthető részeit a laikus hívők számára. 2017-ben a Kairosz Kiadó gondozásában megjelent egy interjúorozat Cseri Kálmánnal, ahol Bene Éva tette fel a lelkipásztornak a kérdéseket. A Pasaréti Református Gyülekezet köztisztviselőjében álló papja közismert, hiteles személyiség, akinek igehirdetései

és evangelizációi tömegeket vonzottak a templomba, így nem csoda, hogy a Kairosz Kiadó érdeklődéssel fogadta a nagytiszteletű úr okfejtéseit. Az interjúkötet 159 oldalon, hat fejezetben ecseteli alapos részletességgel Cseri Kálmán személyes tapasztalatait, hívő életét, több évtizedes lelkipásztori és írói tevékenységét. Az első fejezetben a családi háttérét mutatja be. A másodikban a pasaréti gyülekezetben megélt tevékenységét boncolgatja. A harmadikban egy eszmefuttatással találkozhatunk a szekularizált és agnosztikus világvilágról. A negyedikben felvázolja az olvasónak, hogy min is alapul egy papnak a napi tevékenysége. Az ötödikben azon tevékenységeit mondja el, amelyek a keresztyén if-

Életre kelt próféciák

A keresztyén embereket mindig is érdekelték a Jézus második eljövételét előrevetítő események. Már az apostolok is kérdezték Jézust a jelekről. Küszöbön áll az egyház tagjainak az elragadtatása, a babiloni világegyház megjelenése, a jövő világhatalmának a megalakulása, az antikrisztus színrelépése, a nagy nyomorúság megjelenése, és csak ezután következik az emberi uralmak lezárása az armageddoni csatával, amelyet Jézus vív majd az angya-

lok seregeivel. Ezzel megnyílik a lehetőség az 1000 éves békebirodalom előtt, hogy helyre álljanak azok az ideális életkörülmények, amelyek jellemezték Isten teremtésének a kezdetét. A millennium végén, a végső próbát letudva kezdődhet az újjáteremtés. John F. Walvoord teológus és próféciamagyarázó részletesen, induktív módszerrel elemzi azokat a bibliai verseket, amelyek korunkat a legjobban érintik. Több értelmezési lehetőség is felmerül az apoka-

Feladvány

Melyik az Újtestamentum egyetlen próféta könyve?

Kérjük, hogy megfejtésüket legkésőbb **január 15-ig** juttassák el a Kálvinista Szemle szerkesztőségének címeire (**930 10 Dolný Štál 386** vagy **ksz@reformata.sk**). A helyes választ beküldők közül hárman ajándék könyvet kapnak.

Az októberi számban feltett kérdésre azok válaszoltak helyesen, akik azt írták, hogy Dániel próféta elmondása szerint a három férfit azért dobták a tüzes kemencébe, mert nem borultak le és nem hódoltak az aranszobor előtt.

Azon kedves olvasóink közül, akik helyes megfejtést küldtek be, a **Harmat Kiadó** jóvoltából hárman részesülnek könyvjutalomban, mégpedig **Földes Melinda** (Kamocsa), **Sápos Lajos** (Nagykapos) és **Szanyi Rozália** (Rozsnyó).

Mindhárman Timothy Keller *Istenrel a szenvedés kohójában* című könyvét kapják ajándékba. Nyereményükhöz gratulálunk, postán küldjük el.

A szerkesztőség

júsághoz köthetők, mondjuk egy bibliaóra, hittan ill. a konfirmációra való felkészülés keretein belül. A hatodikban pedig foglalkozik még olyan kérdésekkel is mint pl. a modern humanizmus térnyerése, az egyházak ökumenizmusának a kérdése, vagy pl. az értékviszálygal járó anomia leküzdésének a fontossága. Sajnos Cseri Kálmán 2017. február 13-án visszaadta lelkét Teremtőjének, így ez a könyv egyike lesz az utolsóknak. Ezért is érdemes ezt a könyvecskét kézbe venni, elolvasni és továbbadni azoknak, akik esetleg még nem találkoztak Cseri Kálmán időszerű gondolataival.

Szmrecsányi Csaba

(Kairosz Kiadó, Budapest, 2017)

liptikus versekkel kapcsolatban, de ezeket mind pró és kontra számba veszi. A szerző a bevezetőben ezt írja: „Soha korábban nem adatott annyi jel az egyház számára, ami miatt Jézus Krisztus visszajövetelét aktuális eseményként várhatja, mint épp napjainkban. E meghatározó események, valamint az eszkatológiának a huszadik században mindinkább kikristályosodó részletei miatt az emberi sorsot befolyásoló legfőbb bibliai próféciák vizsgálata egyre növekvő jelentőséggel bír.”

–szcs–

(Patmos Records, Budapest, 2016)

A KÖTÖDÉS GYÖKEREI (3.)

Mi akadályozza a „kötődésbe esést”?

A kötődés egyik fő akadálya a gyerekek sebezhetőségével, lelki sérülékenységével függ össze. Elhatárolja magát a közelségtől, hogy ne kelljen éreznie a kapcsolatból származó fájdalmat. Bízni és megnyitni mindig kockázatos dolog. Amikor szeretünk valakit, és észrevesszük, hogy a szemem nem csillan fel, amikor meglát, akkor fájdalmat érzünk. Felnőttként is belefacsarodik a szívünk, ha nem lát szívesen az, aki sokat jelent nekünk. Amikor valaki nagyon fontos nekünk, akkor a távolság, a szeparáció minden jele az elevenünkbe vág. Annál jobban fáj, minél mélyebben kötődünk. Kockázatos dolog szeretni. Ha szeretsz, sebezhető vagy.

A szív – a Biblia intuitív nyelvén is – belső indítékaink székhelyét jelképezi, amelyek mozgatnak és cselekvésre indítanak bennünket. De nemcsak az indítékok, hanem az emberi sebezhetőség szimbóluma is. Könnyen kapunk érzelmi sebeket, és az agyunk ezt nem viseli tétlenül. Ha a félelem vagy az érzelmi fájdalom kezd elviselhetetlen lenni a számára, agyunk védekező üzemmódba kapcsol. Mozgósítja a szimpatikus idegrendszert, és készségi állapotba hoz bennünket. A tudatunk beszűkül, a felszabaduló kémiai anyagok pedig beadják az érzéstelenítőt. Egy kicsit bezárjuk a szívünket, egy ideig becsukjuk a fülünket, egy darabig nem vagyunk olyan érzékenyek és nyitottak, mint máskor. Felvesszük azt a kis páncélt, mert nem engedhetjük meg magunknak, hogy minden kószá nyíl eltaláljon. Nem lehetünk mindig nyitottak és védtelenek.

Ha a veszély elmúltával a készségi állapot is megszűnik, akkor nincs is semmi baj. Ahhoz, hogy a lelki épségünk megmaradjon, vissza kell nyernünk szívünk érző képességét, amint túl vagyunk egy-egy stresszhelyzeten. Ehhez viszont belső érzelmi tartalékokra van szükségünk, amely a megfelelési kényszerrel és szégyenkezéssel mentes környezetben alakul ki a gyerekekben. Olyan biztonságot nyújtó kapcsolatban, amelyben nyugalmat talál; amelyben feltételek nélkül fogadják el, és nincs oka a félelemre.

Sajnos a legtöbb gyerek már csecsemő korától azt tapasztalja, hogy a világ keményebb hely, mint amit az idegrendszere épségben el tud viselni. Stressz alatt az agyunk védekező üzemmódba kapcsol a sebezhetőség ellen. Amikor pedig hosszabb időn át túl sok mérgező nyíl érkezik, a védekező állapot állandósul. Mitől lehet „túl sok” a mérgező nyíl, ami tartós védekező állapotba kényszerítheti a gyerekeket?

A legtöbb sebet a **szeparáció** mérgező nyíla okozza (a távollét és az elutasítottság érzése), mert a közelségre van a legnagyobb szükségünk. A túl sok szeparáció (különösen a büntető jellegű), komoly sérüléseket tud okozni. A **szégyen** is mérgező nyíl. Amikor a gyereket megszegyenítik, azt hiszi, hogy övele van a baj, ő a nem normális, az élehetetlen, a figyelmetlen, a buta, a gyenge. Ez is sérülést okoz. A rendszeres szégyenkezéssel a legtöbb gyerek csak úgy tud együtt élni, hogy vakká és süketté válik mások finomabb jelzéseire. És természetesen a túl sok **szorongás**, az

állandósult veszélyérzet, a biztonságérzet

„A szeretetben nincs félelem, sőt a teljes szeretet kiűzi a félelmet”
(1Jn 4,18).

hiánya is mérgező nyíl. Senki nem marad egészséges,

akinek állandóan szirénázik a riasztórendszere. Amikor folyamatosan úgy érezzük, hogy támadás alatt állunk, akkor állandó önvédelemre rendezkedünk be. Hogy ne érezzük a fájdalmat, elveszítjük az érzéseinket. Olyanokat mondunk, hogy „nem érdekes”, „nem számít”. Nem érezzük a félelmet sem. Az állandósult védekezés, a mozgósítás, a hadiállapot bezárja és megkeményíti az emberi szívet.

De a gyerekek maradandó lelki sérüléseinek legfőbb okozói ma már nem a szülők, hanem a kortársak. Miért? Azért, mert

velük töltik az idejüket, őket utánozzák. Az tudja őket mélyebben megsebezni, akire jobban hallgatnak. Ha a kamasz lányunk odaadja a szívét egy fiúnak, mit érzünk: „Jaj, ne!” Mert tudjuk, hogy össze fog törni a szíve. Elkerülhetetlen. Minél többet jelent neki ez a fiú, annál inkább meg fogja viselni a szakítás. Ha ezt értjük, akkor megértjük azt is, ami a 3-4 évesünkkel is történik az oviban. Minél többet jelent neki valaki, annál inkább megviseli, amikor nem játszik vele vagy nem ül mellette. Az elutasítás elviselhetetlen érzés, ha attól érkezik, aki a legfontosabb. Ezért kellene mindent megtennünk azért, hogy hozzájuk a róluk gondoskodó felnőttekhez közelebb álljanak a gyerekeink, mint a kortársaikhoz!

A kortárs-orientált gyerekeket, akik nem a szüleikbe, hanem a társaikba kapaszkodnak, annyi stressz éri a megfelelési kényszer és a sok megszegyenítés és elutasítás miatt, hogy az agyuk kénytelen berendezkedni az állandó védekezésre. Elveszítik a lelki épségüket. Bezárulnak és megkeményednek. Süketté, vakká és érzéketlenné válnak a finom jelzések iránt; már észre sem veszik például, amikor valaki számára éppen nem kívánatos a társaságuk.

Mi történik a kapcsolatképességükkel? A társas intelligenciájukkal? Megreked a fejlődésben. Elefántok lesznek a porcelánboltban. Visszahúzódnak a kötődés felszínesebb, kevésbé kockázatos formáiba. Ez az oka annak, hogy a mai serdülők között annyira ritka az egymás megismerésére épülő tartós barátság. Nem ismerik az érzelmi intimítást, nem élik át, milyen megosztani a szívük mélyét valakivel. Csak együtt „lógunk”, üzeneteket pötyögnek és hatalmi játszmákat játszanak egymással, ami óriási stresszforrás. Felszínes szinten tartanak kapcsolatot: az érzékszervek, a hasonlóság és az összetartozás-lojalitás szintjein. De a fontosság, a szeretet és egymás mély ismerete hiányzik a kapcsolataikból. Pedig az igazi barátság a kapcsolódás mély szintjein valósul meg.

A **kortárs-orientáció a lelki sérülések fő forrása**. Csak a feltételekhez nem kötött szeretetben, a biztonságot nyújtó légkörben tudnak bízni, kinyitni és fejlődni. Ahhoz, hogy a gyerekeink ne akadjanak el, hanem tovább tudjanak haladni a fejlődésben, meg kell óvnunk a szívüket a megkeményedéstől. Valahogy meg kell őriznünk a lelki épségüket. De hogyan?

Brouwer Pálhegyi Krisztina

(A szerző engedélyével: krisztamami.wordpress.com)

Minden emberi kapcsolat lélektani szempontból mérhetetlenül összetett. Számptalan szubjektív és objektív összetevő jellemzi, melynek változatos tulajdonsága ismert: jogi, szociális, melyek bár fontosak, ám jelen esetben ezek elemzésétől részben eltekintünk.

Lélektani megfigyelések alapján maga a fizikai együttlét még nem nevezhető kapcsolatnak, azaz teljes értékű, minden igényt kielégítő egységnek. A kapcsolatban, mely, ha jól működik, az már maga terápia, azaz gyógyít, elengedhetetlenül fontos a testi, lelki, szellemi, érzelmi, értelmi (tudatos) önátadás. A rezdülések, a „kémia”, a „flow” érzés, egyáltalán minden olyan kisülés, mely lenyűgöz, mely egységet hoz létre a szerető és szeretett lény között. A teljes önátadás a **feltétel nélküli** elfogadásból indul ki, mely minden személyiségszerűléssel számol, elfogadja a másik múltját. (Gondolunk a gyermekkori sérülésekre, sőt már a fogantatással egybekötött elfogadottság, illetve elutasítottság tényére, a családi csonkulások által létrejött poszttraumás stressz-szindrómák összes tünetegyüttesével együtt.) Mindent, vagy semmit! Megismerve a más szívet és lelket, kerülnünk kell minden visszautasítást. A kapcsolat olyan, mint a bemelegítés: teljes idegrendszerünkkel, sejtálózatunkkal ráhangolódunk a másikra, sőt belesimulunk az általunk szeretett szív és lélek frekvenciájába, átvesszük a szívritmusát, a lélegzetvételét, a lépését, ritmusát. Megnyílik előtte minden érzékszervünk: a

tapintásunk, a látásunk, a szaglásunk, a hallásunk, s az a bizonyos ötödik, mely maga megmagyarázhatatlan és kifürkészhetetlen, ám működik!

Kapcsolatainkban valójában nem maga a történet, a „történet” a lényeg, hanem azok az érzések, érzetek, érzelmek, melyeket a másik jelenlétében átélünk, és ő átél a mi jelenlétünkben. Egy kapcsolat maga a megtestesült bátorság, sőt hősiesség, mi több lovagiasság. Át kell hatnia dinamizmusnak, előre vivőnek kell lennie, támogatónak, döntésekre inspirálónak. Röviden: erőteljesen kell, hogy motiváljon. Szárnyakat kell, hogy adjon. S ennek kölcsönösnek kell lennie.

Erősen frusztráló és csalódások, kiábrándulások, kijózanodások forrása az egyoldalúság, a visszautasítottság, a félszegség. Mint a két madárnak, szárnyalnia kell, ám két szárnyal, egy ütemre, egy ritmusra, különben csupán a földön vergődő, sebzett szenvedés lesz az eredmény, s nem szenvedély, mely élte s igazi katarzishoz segít. A kapcsolat az odafigyelés s életünk legszentebb tartalma. A szeretett lény társaságában a szív és a lélek a leggyógyítóbb pillanatokot éli meg, hangot ad a csöndnek, segít Isten elé lépni, segít a másik elé lépni, sőt segít önmagunk elé lépni. Ez nem meddő csönd, hanem tartalmas, beszédes, termő, mint mikor a magzat édesanyja szíve alatt, szemünk elől rejtve fejlődik, úszik a magzatvízben, azaz a védettségben, boldogságban. A hang, melyet ez a csönd terem, az Ő maga. A tekintete, az illata, a járá-

sa, a gesztusa, az öltözete, az ébrenléte, az álma: mindene. Jézus tekintetét is meg lehet pillantani a gyermekek tekintetében, s minden felnőtt magában hordozza a gyermeket. Jézus illatát is meg lehet érezni a másikban úgy, hogy megteelik vele hajlékunk légtere. Jézus járását láthatjuk a másik sietségében, botorkálásában, botlásában, bátortalan, tétova toporgásában. Jézus gesztusát érezhetjük mások érintésében, ölelésében. Jézus ébrenlétét láthatjuk mások hajnali könnyekkel átitatott fohászában, sóhajában.

Kapcsolatnak mondhatjuk azt, melyben összefüggéseiben látjuk a partnerünket: a belső környezetét, a világlképét, a neveltetését, a családi kapcsolatait, az életkörülményeit, a mozdulatait... Kölcsönös támogatórendszer, melyet aztán pókháló-szerűen kibővít a környezeti, baráti, rokoni háttér. Jól kell tájékozódunk a Szentháromságban, a kapcsolatainkban s önmagunkban. Fel kell tudnunk ismerni a törésvonalakat és az erővonalakat. S a felismerések a bizalom erőterében válnak maradandókká.

A megtestesülés ünnepe közeledtével, mikor Emmánuelben velünk az Isten, karácsony vigiliáján Ádám és Éva névnapja szerepel. Talán azért, hogy emlékeztessen kapcsolatigényünkre, s hogy ezen az estén kapcsolódjunk az Örökkévalóra, szeretteinkre, barátainkra, kapcsolatainkra. Fogadjuk el Őt, őt. Áldott, kapcsolatokban gazdag ünnepeket és új esztendőt kívánok őszinte szeretettel!

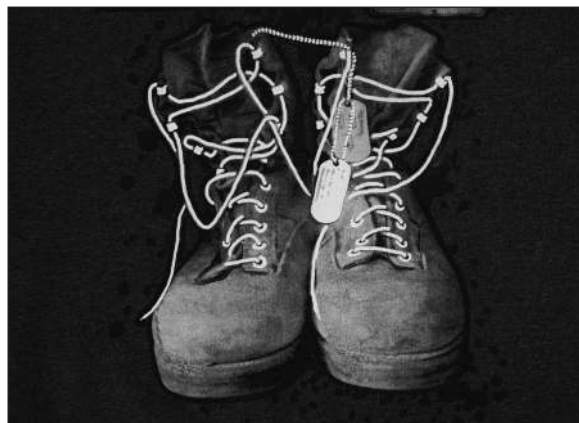
Drenkó Zoltán

Sáros cipők

Már második este találtam meg a fűdősobába bevágva kamasz lányom sáros cipőit. – Hol jártál már megint, miért nem tudtad letakarítani?! – keltem ki magamból, dühömet, indulatomat rázúdítva.

Aztán, ahogy morcogva, dörmögve nekiálltam a cipők takarításának, eszembe jutottak azok a gyerekek, felnőttek, akikkel februártól naponta találkozom munkám során egy pozsonyi szociális intézet falain belül. Arra gondoltam, az ő szülei a fél életüket is odaadnák azért, ha egyszer sáros cipőket takaríthatnának. Ez azonban sosem fog megtörténni velük, mert az ő gyermekeik soha életükben nem fognak tudni járni, szaladni, mozogni. Egész életüket ágyhoz, speciális tolokocsikhoz kötve élik le, kiszol-

gáltatottan, rohamokkal, fájdalokkal, mások segítségére utalva. Halmozott sérülésük következtében mozgás- és beszédképtelenek, van köztük olyan,

aki nem lát, nem hall. Az élet legalapvetőbb dolgaiban sem lehetnek önállóak.

Be kell valljam, mire a cipőtisztítás végére értem, elszégyelltem magam. Nem is értem, néha hogyan tudok apró, buta dolgokból ügyet csinálni, feleslegesen idegeskedni azokon, ahelyett, hogy hálát adnék Istennek az egészséges gyermekemért, és mindazért az ajándékért, melylyel naponta eláraszt. Azt hiszem, van még mit tanulnom arról, mi is az alázat, a türelem, az odaforulás és hogy mi is az igazi érték az életben.

Azért vagyok ott, közöttük, hogy adjak, de azt élhetem meg, hogy én kapok ezektől az emberektől és gazdagodhatok a velük való találkozásból.

Kudrna Mária

Szekuláris (*világi, nem vallásos* – a szerk. megj.), és egyben globalizált (*globalizáció – az egész világra egységesen kiterjedő gazdasági folyamatok kialakulása a tőke és a foglalkoztatás szabad áramlásával, mely demokratikus ellenőrzés nélkül megy végbe* – a szerk. megj.) világban élünk. Mindenki előtt ott a hihetetlenül sok lehetőség, de egyben ebben a nagy globalizált „faluban” megszűnik az ember egyénként létezni. A posztmodern kornak abban a történelmi szakaszában élünk, amikor az új az szupermodern, tehát a modernnél is modernebb. Mind a nyugati társadalmakban, mind pedig nálunk, az emberek önmagukat keresik, igyekeznek a saját életmódjukat kialakítani, de sajnos a posztmodern ember elveti a régen bevált, az évek által kipróbált szabályokat és normákat. Kultúránk évszázadokon keresztül a zsidó-keresztény alapokon nyugodott, a keresztény morál erős hatása alatt fejlődött. Az élet akkor sem volt egyszerű, de volt valamiféle irányultsága, voltak világos szabályok és érvényes etikai és jogi normák. Érdekes, hogy az embereknek szükségük van az egzisztenciális biztonságra, ennek ellenére, el akarnak vetni mindent, ami addig világos, érthető és

lizáció és a posztmodern hozott, a hedonista életmódra, másrészt rá kell, hogy mutasson arra a valóságra, hogy létezik megoldás ezekre a problémákra annak ellenére, hogy az utolsó időket éljük. Az egyház, mint intézmény, nem lehet érzéketlen a társadalmi problémákkal szemben, nem elég az egyoldalú moralizálás, a „bűnös ember” elítélése.

A posztmodern társadalom problémái a XXI. században

Szegénység, nyomorúság, éhség, munkanélküliség, szenvedés, szükség, betegség – ezek azok a problémák, melyek nem csupán az úgynevezett harmadik világot érintik, de a mi mindennapi életünknek is a részei, itt Szlovákiában is. Elég, ha csak magunk körül szétnézünk, és máris szembesülünk ezzel a problémával. Azzal például, hogy milyen beteg a személyközi kapcsolatrendszer, mekkora a munkahelyi, a lakhatási és az egészségügyi probléma, milyen nehézségek vannak az öregellátásban, milyen problémát okoznak a kedvezőtlen anyagi viszonyok stb. Mindezek láttán tudatosítanunk kell azt, hogy az ember egyénként vall kudarcot ezekben a helyzetekben. Lehet, hogy ez erősen hangzik, de

rópai álom”. Boldogok akarunk lenni és egészségesek, karriert építünk és igyekszünk előrehaladni a társadalmi ranglétrán. De elfeledkezünk az olyan emberi értékekről, mint a becsület, a morál, az elvek, általában a legfontosabbnak természetesen az élet értékét hirdetjük. Főleg a saját életünket. De ez is megkérdőjelezhető, hiszen a „gyilkos gépezet” nap mint nap szedi az áldozatokat.

A református egyház küldetéséből adódóan védi azokat a morális, spirituális és kulturális értékeket, melyek biblikusak, valamint keresi az elveszett embert, hogy megláttassa vele az isteni kegyelmet és szeretetet.

Veszélyben az ember

Azon emberek számára, akiknek deformált az értékrendjük, azokat egyházunk segíti és javasolja számukra a metanoia (*megtérés, Istenhez fordulás* – a szerk. megj.) által az úgynevezett értékrendi reformációt.

A jelenben ugyanúgy, ahogy a múltban, az egyház, mint intézmény, igyekszik a saját lehetőségei közepette életre szólóan hatni az emberekre úgy, hogy mint szabad teremtmények szellemileg és lelkileg egészségesek legyenek. Mert az ilyen ember elégedett önmagával, rendelkezik önbecsüléssel, így összhangban élhet önmagával. Kellemesen érzi magát mások társaságában, szereti őket, bízik bennük és tudja, hogy őt is szeretik. A lelkileg egészséges egyén el tudja fogadni a másik embert, továbbá képes teljesíteni azokat az elvárásokat, amelyeket az élet rak rá, és szembe tud nézni a problémáival. Ezeknek a megfigyeléseknek az alapján hihetjük, hogy a lelkileg és szellemileg egészséges ember ellenállóbb a nehéz helyzetekben, ami tulajdonképpen jó előfeltétele a problémamegoldásnak egy adott krízisben. A Biblia, mint Isten szava, rámutat arra a valóságra, hogy meg lehet gyógyítani (rehabilitálni lehet) az emberi kapcsolatokat mind horizontálisan, mind pedig vertikálisan.

A de-formált embernek a külső és a belső destruktív erők miatt szüksége van belső re-formációra, arra, hogy újra megtalálja azt az önmagát, aki Isten képmására lett teremtvé. Ezért a református teológia re-formációs folyamatot javasol, ami élethosszig tart.

A ma embere számára úgy tűnik, hogy Isten eltűnt az emberek életéből, de a Szentírás üzenete az ellenkezőjét mondja: az ember elveszett, nem találja Istent. Ahogy az ösképünk, Ádám rejtőzött Isten elől, épp úgy rejtőzködik a posztmodern ember is különböző kulisszák és találmányok mögé.

(Folytatás a 9. oldalon)

Várom az Urat, várja a lelkem, és bízom ígéretében. Lelkem várja az Urat, jobban, mint az örök a reggelt, mint az örök a reggelt”
(Zsolt 130,5–6).

általánosan érvényes volt. Az ember már a kezdetektől fogva hitte, hogy kell léteznie az abszolút valóságnak, a valódi igazságnak és hogy mindennek van értelme.

Minden bejegyzett egyháznak pótolhatatlan küldetése van a mostani korban is, lehet, hogy valakik számára az egyházak intézménye az avított és a konzervatívát jelentik, de a konzervativizmus és a hagyományos értékek a biztonságot szimbolizálják a kereső ember számára. A vallás, a hit és a hitvalló élet továbbra is része kell, hogy legyen a társadalmunknak.

A Szlovákiai Református Keresztény Egyház egyrészt felfedi és felhívja a figyelmet azokra a problémákra, melyeket a globa-

– biblikusan gondolkodva – csak az egyéni felelősség vállalásával lehet a problémákat megoldani. Az ember a végtelenségig nem foghat mindent a kedvezőtlen körülményekre, a negatív helyzetekre és lehetőségekre. Az egyéni felelősségét minden embernek tudatosítania kell, azt, hogy a világot megváltoztatni ugyan nem tudja, de a közvetlen környezetén, a saját életén és gondolkodásán tud változtatni.

Manapság az emberek érték szerinti gondolkodása, valamint a teljes társadalom értékrendje romokban van. Az Amerikai Egyesült Államokban az emberek úgynevezett „amerikai álomban” (American Dream) hittek, nálunk pedig létezik az „eu-

(Befejezés a 8. oldalról)

Épp ezért, a zsolttáros imádsága ma is aktuális: „A mélységből kiáltok hozzád, Uram! Uram, halld meg szavamat, fűled legyen figyelmes könyörgő szavamra! Ha a bűnök számon tartod, Uram, Uram, ki marad meg akkor? De nálad van a bocsánat, ezért félnek téged. Várom az Urat, várja a lelkem, és bízom ígéretében. Lelkem várja az Urat, jobban, mint az örök a reggelt, mint az örök a reggelt” (Zsolt 130,1–6).

Az egyház sosem nézhet az egyén sorsára részenként, szeletekben, hiszen minden egyénnek van belső világa, vannak vágyai, álmái, van, vagyis kellene, hogy legyenek életcéljai, de ez a mikrovilág része annak a teljes világnak, amit univerzumnak nevezünk. Minden ember potenciálisan veszélyben van, de mindenki egyedi, mindenki értékes, megvan a maga helye és küldetése. Az egyház azt hirdeti, hogy lehet, hogy sok ember él körülöttünk – a planéta hétmilliárd ember lakóhelyeül szolgál –, de ámulattal lehetnénk a tény előtt, hogy nem vagyunk magányosak, árvák. Van Teremtőnk és Megváltónk, akinek megismerhetjük az akaratát és nem kell önsajnálattal kijelenteni: hoc erat in fatis (a sors ezt akarta). De mi Isten akarata? „Hogy megítélhesétek, mi az Isten akarata, mi az, ami jó, ami neki tetsző és tökéletes” (Róma 12,2c). Isten „azt akarja, hogy minden ember üdvözljön, és eljusson az igazság megismerésére” (1Tim 2,4). Az Ószövetségben szintén megtaláljuk ezt a gondolatot: „Hiszen nem kívánom én a bűnös ember halálát – így szól az én Uram, az Úr –, hanem azt, hogy megtérjen útjáról, és éljen” (Ez 18,23).

Veszélyben a család és a házasság

Minden vallás elismeri, hogy a család az az intézmény, amely az egyén megszületésének, nevelésének és művelődésének az elsődleges helyeül szolgál. A család értéke és a családi élet minősége a legfontosabb dolog minden egyén életében bármely társadalomban.

Világszerte súlyos problémát jelent a válások magas száma. Az Európai Unió országaiiban, beleértve Szlovákiát is, a szakemberek figyelmeztetnek, hogy a család intézménye veszélyben van. Meggyőződésünk, hogy amely társadalomban a családok a bizonytalanság extrém formáitól szenvednek (hűtlenség, gyűlölet, a feltétel nélküli szeretet hiánya, tolerancia hiánya, tiszteltetés hiánya, nevelési problémák), ott a társadalom is szenvedni fog a bizonytalanságtól, az erőszaktól és szociális krízisben lesz. Sajnos mindezt itthon is felfedezhetjük, mert a liberalizmus, a hamis humaniz-

mus és a többi posztmodern mozgalmak megkérdőjelezik mindazt, ami stabil volt és működött századokon át. Ennek következtében a gyermekeink és a fiataljaink is veszélyben vannak.

Veszélyben a gyermekek és a fiatalok

A XXI. században nem csupán a család és a házasság van veszélyben, de potenciálisan minden gyermek is. Észlelhető bizonyos generációk közti konfliktus a családokban, gyermekeink „kis felnőtt mutánsok”, akik egyrészt egy totálisan medializált generációhoz tartoznak, másrészt különféle szubkulturák tagjai. Figyelemre méltó tény, hogy a mai gyermekek sokkal több dologban dönthetnek (néha kénytelenek dönteni), mint a megelőző generációk tagjai. Az önmegvalósításra való igényük a felnőtté válás idején csupán felszínesen tükrözik a gyermekek nagy szabadságát. A szülői tekintély meggyengülése túl korán jelenik meg a gyermekek életében. Úgy vélem, hogy pont a korlátok nélküli gyermekkor, az úgynevezett szabad gyermekkor a legrosszabb a gyermek számára. Egocentrikussá válhatnak, minek következtében nagyon könnyen kilépnek az ellenőrizhető

sok gyermek és fiatal számára nem nyújtja azt, amire igazán szükségük lenne ahhoz, hogy erős, öntudatos, erkölcsös és felelős személyiséggé váljanak. Amikor a jelenkor neveléséről és oktatásáról gondolkodunk, akkor abból a valóságból induljunk ki, hogy a nevelés és oktatás a *paidea* görög szó alapján azt jelenti, hogy vezetjük az embert alkalmasságra, érettségre, hogy képes legyen figyelembe venni önmagát és a világot és az erkölcsös cselekvés összességét.

Befejezés

Az egyház egy speciális közössége az embereknek. Nem csupán saját választáson és döntésen alapul a megléte, nem érdekkör vagy politikai egyesület, sem csoport, ahol a tagok érdeklődését veszik alapul. Teológiai szempontból a halhatatlan közösség – *ecclesia non moritu*. Ez a közösség a saját intézményeivel, iskoláival és minden aktív tevékenységet folytató missziós csoportjával pótolhatatlan feladatot lát el. Az egyház nem létezhet csupán önmaga számára, hanem kell, hogy másokért ténykedjen. Sokszor felmerül a kérdés: Quo vadis *ecclesia*? A mai fogyasztói lét, a siker hajhászása, a karrierépítés, a társadalmi ranglétra „mászása”, az anyagi biztonság üldö-

gyermekszoba falai közül, hogy más közösséget keressenek.

Minden felelősséggel nevelő felnőttben felmerül a kérdés, hogy kell-e továbbra is nevelni, vagy már késő. Hogyan kell helyesen nevelni, vagy esetleg csupán az úgynevezett anyagi szolgáltatásban kell-e részesíteni a gyermekeket. Mi lehet a cél a mai posztmodern korban? Véleményem szerint ezek a kérdések létfontosságúak, igénylik a választ. Gondolkodásra és megfontolásra sarkallnak. A virtuális világ és a mai szubkulturák nem nevelhetik, oktathatják a jövő generációját, mert ha úgy történik, akkor ellepnek a különböző új és súlyos problémák. Sajnos engedjük, hogy a világunk néhány év alatt megváltozzon annyira, hogy

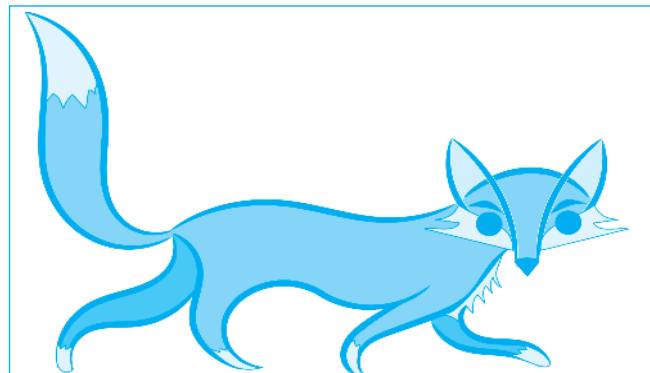
zése, a kulturális vagy társadalmi szükségletek kielégítése és az erőlködés, hogy az ember elérjen valamit – mindezek következménye a frusztrált és stresszes élet, ami a család, a pihenés, a békesség és az emberi kapcsolatok rovására történik.

Egyházunk a XXI. században rendelkezik azzal a lelki-szellemi, erkölcsi és szocio-kulturális tőkével, hogy aktívan részt vegyen az össztársadalmi szociális és társadalmi problémák megoldásában. Intézményeink és szervezeteink azon tevékenykednek, hogy a szociális, a kulturális, esetleg a gazdasági hátrányokban szenvedő társadalmi rétegeken segítsenek. Teszik mindezt az Úr Jézus Krisztus nevében.

Gaspárecz Tihamér

„Ahogy továbbment (Jézus), látott egy születésétől fogva vak embert. Tanítványai pedig megkérdezték tőle: Mester, ki vétkezett, ez vagy a szülei, hogy vakon született? Jézus így válaszolt: Sem ő nem vétkezett, sem az ő szülei, hanem ez azért történt, hogy nyilvánvaló legyen benne az Isten munkája” (Jn 9,1–3). A vakon született férfi meggyógyításáról szóló történet két Anthony de Mello tollából származó mesét juttat eszembe:

„Egy ember az erdőn ballagott keresztül. Egyszer csak megpillantott egy rókát, amelyiknek hiányzott az egyik lába. A férfinak az a kér-

dés motoszkált a fejében, hogy vajon hogyan maradt a róka életben. Aztán megpillantott egy tigrist, elejtett zsákmányával a szájában. A tigris telelte magát, s a maradékot hagyta, hogy a róka elfogyassa. A rókát Isten ugyanezen a tigrisen keresztül táplálta másnap is. Az ember ámulatba esett Isten jóságától. Nyomban el is határozta, hogy ő is meghúzza magát egy sarokban, és teljesen

az Úrra bízva magát, aki majd gondoskodik minden szükségletéről. Úgy is tett, de hosszú ideig semmi sem történt. A szerencsétlen már majdnem halálán volt, amikor egyik napon hangot hallott: – Ó, te tévelygő, nyisd ki a szemed, és pillantsd meg az Igazságot! Ne a sánta rókát utánozd, a tigris példáját kövesd!”

A másik történet pedig így szól:

„Az utcán megpillantottam egy kislányt, aki didergett vékonyka ruhájában. Szemmel láthatóan semmi reménye sem volt arra, hogy tisztességes ételhez jusson. Dühömben így szóltam Istenhez: – Miért engedted ezt meg? Miért nem teszel valamit? Egy darabig Isten semmit sem szólt. De akkor éjjel, egészen váratlanul, Isten válaszolt: – Én tettem valamit. Megteremtettek téged.” Mostanában egyre többször hallom azt a kérdést, hogy **Miért engedi Isten?! A fenti történetek egyfajta magyarázatként szolgáltak számomra. Temiattad és énmiattam engedi meg Isten a sok-sok szenvedést, szörnyűséget, Testvérem, azért, hogy segíthessünk a nyomorultnak és ellenálljunk a gonoszoknak! Azért, hogy ne a sánta rókát utánozzuk, hanem a tigris példáját kövessük! Azért érte a terrortámadás védetlen civileket, hogy elkezdjük Istentől áldást, segítséget kérni azoknak, akik még nem képesek rá! És minden erőnkkel azon kell lennünk, hogy megakadályozzuk a gonosz működését. Nem szabad tétlenül néznünk az erőszak, az istentelenség terjedését a környezetünkben, világunkban, minékünk, akik tudjuk, kihez fordulhatunk, ki az, akinek a dolgai, munkája nyilvánvalóvá kell, hogy legyen. És ha nem teszünk semmit, ha a „békességgel takarózva” késleltetjük Isten munkáját, Ő akkor is segít majd – mások által. De akkor mi majd szégyellhetjük magunkat!**

Somogyi Laura

Kérdések és válaszok a karácsonyról

Miért van csillag a református templomok tornyán?

A betlehemi csillagot jelképezi, amely a bölcseket Jézushoz vezette (Mt 2,9).

Milyen eredetű a karácsony szavunk és mi a jelentése?

Szláv eredetű, egy bolgár nyelvjárásban a *kracsun* téli napfordulót jelent. A szó tehát nem az ünnep lényegére, hanem időpontjára utal.

Mi a kántálás vagy mendikálás?

A szavak latin eredetűek: *canto* énekelni, *mendicare* kéregetni. Karácsony este házról házra jártak csoportosan a diákok, karácsonyi énekeket énekeltek, és ünnepi köszöntőt mondtak. A szép református szokás a 17. században élte virágkorát.

Mit jelent az advent szavunk?

Latin eredetű szó, jelentése: jövetel, érkezés. A teljes kifejezés így hangzott: Adventus Domini – az Úr jövelete.

Kihez fűződik a betlehem-állítás szokása?

Assisi Szent Ferenc nevéhez, aki 1223 karácsony éjszakáján „megépítette” a betlehemi barlangot. Az erdőben megrendezett éjféli ájtatosságon ott állt a jászol, ott voltak a hegyi pásztorok és a jámbor állatok, s meghívta erre az alkalomra a környék lakosságát.

Mióta ünnepeljük karácsonyt Jézus születése napjaként?

354-ben már ezen a napon ünnepelték Jézus születését. Előtte a Római Birodalomban december 25-e a pogányság főünnepé volt, amikor a a legyőzhetetlen Napisten születésnapját ünnepelték.

Mit mondott az Úr anyaga Jézus születésekor a pásztoroknak?

„Ne féljétek, mert íme, hirdetek nektek nagy örömet, amely az egész nép öröme lesz: Üdvözítő született ma nektek, az Úr Krisztus, a Dávid városában” (Lk 2,10–11).

Honnan terjedt el a karácsonyfa állításának a szokása?

Németországból terjedt el világszerte a szokás. A karácsonyfa magát Krisztust jelképezi: gyertyái arra utalnak, hogy a halál ár-

nyékának völgyében fény ragyog fel; édességei arra, hogy elhozta a bűnbocsánatot, Isten szeretetének jó híré; örökzöld túlevelei pedig az örök élet ajándékára. A mi tájainkot először az 1800-as évek elején állítottak karácsonyfát.

Mire vigyázzunk karácsonykor?

Arra, hogy a sok emberi ajándék el ne takarja előlünk Isten kímódhatatlan ajándékát, hogy egyszerűen Fiát adta.

(A kérdések és a feleletek a *Megtaláltuk a Messiást!* című könyv alapján készültek.)

Emberré lett az Úr, szalmán kapott helyet,
hogy széna, szalma én már soha ne legyek.
Alázat és gyermeki lélek, mily szent dolog!
Kik látták az Urat elsőnek? A pásztorok.
Miért mondogod, hogy a Nagy kicsinnyé nem lehet,
s a porszem képtelen fölfogni az eget?
Nézd a Szűz Gyermekeit! A szűk jászolt tekintsed:
benne a föld s az ég és száz világ pihent meg.
Bizony a szíved is kicsi jászol ha lenne,
újra eljönne az Úr, s Gyermekeként megszületne.
Ha Krisztus százszor is születne Betlehemben,
elvesznél, hogyha nem jönne el a szívedben.

(A. Silesius)

Hálaadó istentisztelet színhelye volt a gömörzskáros műemlék templom október 22-én. Az egyházközség tagjai és a kebelbeli gyülekezetek hívei hálaadó istentiszteletre gyülekeztek a hitújítás félévezredes jubileuma alkalmából. Az ünneplőket **Molnár Viktor** beosztott lelképásztor üdvözölte. Az esemény ünnepi szónoka **Rákos Loránt** Kövecses-naprági lelképásztor, zsinati tanácsos volt. Igehirdetésének alapigéje az *Lk 8,22-25* volt. Prédikációjában hitet tett „a reformáció történelmet szántó, igazságot láttató és embereknek világitó” korszakváltása mellett. Nemzeti ünnepünk előestéjé lévén, nem feledkezett meg az 1956-os forradalom és szabadságharc méltatásáról sem: „a reformációs szikrától a forradalmi fellángolásig szinte majdnem ugyanaz a fáklya, így egy ünnepen – mintegy csokorban – van alapunk és okunk eljutni a kálvini felfakadástól (solī Deo gloria!), az Albert Camus-i '56-osok előtti részvételéig: gloria victis, azaz dicsőség a legyőzötteknek”.

A szónok beszéde további részében a gályarabokról, köztük Gömörzskáros lelképásztoráról, Köpeczi Haller Balázsról emlékezett

Jubilálók találkozója Tornagörgön

2017. október 22-én napsütéses vasárnapjal ajándékozott meg bennünket az Úr, mely fontos nap volt számunkra, mivel gyülekezetünkbe az 50, a 60, a 70 és a 80 éve konfirmált testvéreinket vártuk nagy szeretettel Tornagörgön.

A harminchárom meghívott közül tizenhatan tisztelték meg jelenlétükkel ezt az alkalmat, hogy hálát adva Istennek, megújítsák egykor tett fogadalmukat. Érződött a hajdan konfirmáltak öröme. **Hranyó Mihály**, gyülekezetünk lelképásztora a *Mt 10,32-33* verseivel köszöntötte az ünnepeket. Hangsúlyozta, hogy a konfirmándusok most visszatértek oda, ahol először építettek oltárt szívükben az Úrnak, ahol kimondták, hogy Jézus Krisztus követői lesznek. De lehet, hogy akkor ennek a nagyon fontos döntésnek nem mindig érezzük a súlyát, mert az egyház szomorúan tapasztalja,

Istentisztelet az idősekért

„Öregkoromban se vess el engem, ha elfogy az erőm, ne hagyj el!” (Zsolt 71,9).

2017. október 22-én az újlóti gyülekezetben megkülönböztetett szeretettel voltak köszöntve az idősek. **Sándor Veronika**, a helybeli lelkész az újszövetségi idős házaspár, Zakariás és Erzsébet életére mutatva (*Lk 1*) irányította rá a figyelmet az Úr nagyságára, hatalmára. Elhangzott: Istennek mindenkivel terve van. A gyülekezet tagjai közösen adták hálát azokért az idős testvérekért, akik bár remegő kézzel, de szeretettel ölelik meg a környezetükben élőket, akik derűt hoznak életünkbe, akik elvezetnek a forráshoz, Jézus Krisztushoz.

Végül fel lett köszöntve a gyülekezet legidősebb tagja, **Tildi Rozália**, aki rendszeresen eljár az istentiszteletekre, leküzdvé azt az akadályt, hogy Isten hajléka egy nagy domb tetején van, példát mutatva ezzel minden testvérnek. Az október 18-án 93. életévét betöltő Rozi néni a következő igeverssel volt köszöntve: „Te vagy az én

meg. „Az Ige történelmi tetemre hívása mindig egyértelműen rá fog mutatni azokra, akik az igazságért, Istenért és a hitért állottak ki.” Jézus az alapigében felhangzott kérdésében is azt érzékelteti velünk, hogy mellette mindenre és mindennel szemben van erőnk (*Fil 4,13*). Az egybegyűlteket köszöntötte **Nagy Ákos Róbert**, az egyházmegye esperese. Az igehirdetést követően a gyülekezetek képviselői megkoszorúzták Köpeczi Haller Balázs gályarab lelkész emléktábláját.

Ezen az alkalmon adtak hálát **Tóth László** helybeli lelképásztor negyvenéves szolgálatáért is.

Ezt követően a templomkertben a jelenlévő lelképásztorok egy-egy lapátnyi föld odahelyezésével elültették a reformáció emlékfáját. Végezetre a temetőkert kopjafájánál a résztvevők kegyelettel adóztak 1956 hősei és mártírjai előtt.

„Istennek legyen hát hála egyházunknak és nemzetünknek az újulás szellemében fellángolt bátraiért, hogy megtették azt, amire hittük sarkallta őket!”
–tl–

talja, hogy a konfirmációs fogadalmak nagy része sajnos üres szó marad. Ennek ellenére az Úristen számon tartja fogadalmainkat, ezért soha nem késő elkezdni a fogadalom megtartását. Bízunk abban, hogy némelyeknek ez a találkozó lett olyan alkalom, melyen felébredt a vágy arra, hogy az egykor tett és a megújított fogadalom valóra váljon az életükben.

Aki azonban a Krisztust követő rögös úton kitaróan megmaradt, ő az isteni gondviselés és megtartó kegyelem példája. Ilyen példa **Kardos János** bácsi, aki 80 éve tett vallást hitéről, és Isten kegyelméből megélt 95 éve alatt sok próbatételen ment át, ami alatt megtapasztalhatta Isten jelenlétét, szeretetét és kegyelmét életében. Ezen az alkalmon az is megadatott neki, hogy együtt ünnepelhetett, örvendezhetett lányával, aki 50 évvel ezelőtt tett fogadalmat Jézus követésére.

A jubilálókat **Zalczér Krisztina** verssel köszöntötte, akik konfirmációs emléklappal és **Bartók Balázs** verses kötetével lettek megajándékozva, aki szintén ott volt a jubilálók közt. Ő 60 éve konfirmált. A jubilálók nevében **Klinko Júlia** köszöntötte meg a gyülekezet lelképásztorának és presbitériumának a meghívást és a szeretetteljes fogadtatást.

A templomi alkalom szeretetvendégséggel folytatódott. Reméljük, hogy minden évben a vissza- és hazatérés, az emlékezés és a hálaadás alkalmá lesz ez a találkozás azoknak, akik a tornagörgői templomban tettek konfirmációs fogadalmat.

„Emlékezz vissza az egész útra, amelyen vezetett Istened, az Úr” (5Móz 8,2).
Perhácz Gyöngyi

Uram, rajtad kívül nincs, ami jó nekem” (Zsolt 16,2). **Papp Sándor** gondnok – átadva a gyülekezet ajándékát – szívből jövő jókívánásait tolmácsolta az ünneplőnek. Az Úr áldása kísérelje továbbra

is gyülekezetünk legidősebb tagját, őrizze lépteit, hogy még sok esztendőn át tudja Isten hajlékában dicsérni és dicsőíteni az Urat szeretett gyülekezetével!
Sándor Veronika

Első hallásra az alku és a szövetség szavak jelentése teljesen azonos. Ha azonban kicsit tovább ízlelgetjük ezeket a szavakat, akkor rájövünk, hogy van egy árnyalatnyi, de annál fontosabb különbség. Az alku általában egy bizonyos helyzetre szól, és olyan helyzetet teremt, amelyen egészen biztos, hogy mindkét fél nyer. A Szentírás azonban azt mutatja, hogy a szövetség kifejezés, amelynek héber megfelelője a *berith*, ógörögül *diathéké*, ennél

A nyáron gyűjtött iskolatáskáknak örülnek a gyerekek.

mélyebb értelmet rejt. A szövetség hosszú távú, kölcsönös elköteleződést jelent, amely nem törvényszerűen előnyös mindig, minden pillanatban mindkét fél számára. Az sem törvényszerű, hogy a felek a szövetséghez egyenlő mértékben járulnak hozzá.

A megalkuvás egyik legbeszédesebb bibliai példája Pilátusé, aki bár Jézusban nem talált semmi bűnt, mégsem szeretett volna

a császár kegyeiből kiesni. Félt elfogadni azt a szövetséget, amelyet neki az Úr Jézus Krisztus kínált a négyszemközti beszélgetésükben. Pilátus a megalkuvás embere.

Isten az Ő választottjainak az Ő szövetségét kínálja. Erre a szövetségre emlékezteti folyamatosan Isten a népét: az Őszövetségben számtalan ige által, de a páskavacsorában is. Minket, az Újszövetség népét pedig az úrvacsorai bor emlékeztet, mely Krisztus vérének jegye és záloga. Most, az adventi időszakban érdemes elgondolkoznunk azon, hogy ezen a szövetségen az Úristen semmit sem nyert. Ennek ellenére, a mi Urunk, Isten formájában lévén nem tekintette zsákmánynak, hogy egyenlő Istennel, hanem megüresítette önmagát és szolgálai formát vett fel. Istállóban kellett megszületnie, és kénytelen volt átélni a menekülést, és azt, hogy az övéi nem fogadták be őt. Sőt, húsvétkor a tömeg ártatlanul halálra adta a Mestert. Jézus Krisztus azonban mindezek ellenére sem törte meg a velünk kötött szövetségét. Nem vonta vissza és nem vált hűtlenné. Mert ha mi hűtlenek vagyunk is, *ő hű marad, mert ő magát meg nem tagadhatja.*

A diakónia végzése az a részterülete az egyház szolgálatának, amely a leginkább érintkezik a világgal, hiszen azt nem lehet a templom falain belül végezni. Sok anyagi forrás vált elérhetővé a szeretetszolgálat feladatainak segítségével. Fontos azonban, hogy éber bölcsességgel álljunk ezekhez, mert egyik-másik pályázati lehetőség vagy állami feladatkör átvétele az eredeti, a szövetségből fakadó küldetésünk feladását jelentheti. A szeretetszolgálat biztosabb talajon áll, hogy ha több a hálás szívvel adakozó testvér az egyházon belül.

Haris Szilárd

SZUBJEKTÍV

Mulasztásaink

Szamadásra rendelő Gazdánk, hatalmas Istenünk!

Hatalmad félelmetesen figyelmeztet, sürget: éberek legyünk, imádkozzunk, kísértésbe ne essünk, s ha testünk erőtelen is, lelkünk legyen kész mindenkor. Hatalmad ítélettel rettent, Urunk, szavaiban, mely előrevetíti zord bírói ítéletét: „*velem nem tettétek meg*”. Jaj nekünk, ha azon a közeli napon bal kezéd felől állítasz, ha e rettenetes ítélet hangzik felénk megfellebezhetetlenül: „*velem nem tettétek meg*”. Sokat mulasztottunk Nálad, Aki úgy szerettél minket, hogy a szent Fiadat áldoztad értünk, Aki még a halált is vállalta helyettünk, és Vele nem tettük meg, amit meg kellett volna tennünk. Nála legnagyobb a mulasztásunk!

De nagy másokkal, magunkkal szemben is! Ó, mennyi mulasztás terheli lelkünket, egész életünket! Mindezt Te jobban tudod, Atyánk! Nem vizsgáltuk magunkat, méltók vagyunk-e kegyelmedre. Nem tudtunk bűnvallomást tenni előtted, ki hű és igaz vagy és megbocsájtod a bűnbánók mulasztásait. Nem imádkoztunk egymásért, nem vallottuk meg egymásnak bűneinket, mulasztásainkat. Nem igyekeztünk szabadulni nyomasztó terheinktől, eltitkolt kárhoz-

tató bűneinktől. Nem tudtuk önmagunkat megtagadni, nem volt bennünk osztozó készség a szegényeknél. Nem szolgáltunk Neked és nem böjtöltük ki az adakozó jószágot. Nem sanyargattuk meg testünket és a szolgálatra nem tettük alkalmassá.

Döbbenetesen sok a bűnünk, mulasztásunk, Urunk! Sok másokkal, szüleinkkel, szeretteinkkel, felebarátainkkal szemben.

Az éhezőket nem elégítettük meg, a szomjúhozókat nem üdítettük fel, a jövevényeket nem fogadtuk be, a betegeteket nem látogattuk meg, a szenvedőkkel nem éreztünk együtt, a kisgyerekeket nem engedjük Hozzád menni. Nem tértünk meg. A jöcsele-

detek izes gyümölcsseit nem termeltük ki. Senkiben nem ismertünk fel, és Téged, Urunkat, kerültünk. Megbántottunk számtalanszor szégyenletesen közönyös mulasztásainkkal. Borzalmas ítéletben élünk és nem akarunk tudni döntéseidről. „...*velem nem tettétek meg!*” Eltévélyedtünk az üdvösség titkától, mely nyilvánvaló lett: aki az Atya áldottait szolgálta, az Téged szolgált.

Bűnbánatunk kevés és megkésett. Ki segíthetne rajtunk?! Irgalmazz felettünk, Atyánk, és téris le mulasztásaink útvesztőiből, hogy szent Fiadban kitáruuljon a kegyelem napja és felhangozzék az irgalmas ítélet evangéliuma: „*Jöjjetek, Atyám áldottai, örököljétek azt az országot!*” Istenünk, Atyánk! Könyörülj rajtunk mulasztásainkért,

tévelygéseinkért, akaratoskodásainkért, talentumaink elásásáért, szent Fiadért, egyetlen tökéletes áldozatáért! Ámen!

Gőző Ferenc egykori nagygyéresi lelkipásztor hagyatékából

Az Abaúj-tornai egyházmegye kórustalálkozója október 28-án Szepsiben került sor három kórus és egy zenekar részvételével.

A helybeli lelkipásztor, **Molnár Árpád** köszöntő szavai után az egyházmegye lelkészi főjegyzője, **Varga Zoltán** hozta közel hozzánk Isten igéjét a *Zsolt 104,33* alapján tartott áhítatával.

A kórusok közül elsőként az abaúji kamarakórus dicsérte az Urat. Tagjai a nagyidai, a szinai és a szépsi gyülekezetekhez tartoznak. Énekük finom, mégis erőt sugárzó volt.

A Kassai Magyar Református Gyülekezet Laudate Dominum kórusa már tizennégy éve szolgál **Kovácsné Palcsó Edit** vezetésével. Az erre az alkalomra összeállított repertoár is tükrözi az énekkar hitvallását: őrizni az örökséget, megismertetni a gyülekezettel az Énekeskönyv ismeretlen, méltatlanul keveset énekelt énekeit és bevinni a köztudatba a kortárs zeneszerzők egyházzenei

műveit. Az üzenet átadását szolgálta **Kovács Márton**, a kassai állami színház magánénekes is, aki erre az alkalomra csatlakozott az énekkarhoz és Ráday Pál imádságával, a 478. dicsérettel ajándékozta meg az egybegyűlteket.

A szádalmási gyülekezet énekcsoportja ifjúsági énekekkel megszaltta az Urat. Énekük által lelki biztatást kaptunk. A kórust **Varga Zoltánné** vezette. A Remény zenekar erre az alkalomra egy személyes formációra szűkült, **Vargha Balázs** lelkipásztor énekét hallgatva mégsem maradt a hallgatókban hiányérzet. Az újszövetségi zoltárokként meghatározható énekek különleges kincsei a mai protestáns egyházzenenek.

A kórusok és a zenekar szolgálatát az Egyházzenei Osztály képviseletében **Bodnár Noémi** lelkipásztor, egyházzenei munkatárs értékelte, biztatta a jelenlevőket és átadta az Egyházzenei Osztály ajándékát. **-bn-**

Új lelkipásztort iktattak be Kamocsára

Ünnepi istentisztelet keretében iktatták be október 29-én a kamocsai egyházközség lelkészi állásába **Pogányné Géczy Krisztinát**.

Fazekas László püspök az *1Kor 4,1-2* alapján szólt a megjelenetekhez. Prédikációjában elhangzott, hogy a lelkipásztorok végzik a szolgálatukat, a gyülekezet hitfalába beépítik a saját téglájukat, amelyre tovább lehet építeni. Hangsúlyozta a Krisztusról szóló üzenet fontosságát, a sáfarkodást és a szolgálatban való hűséget. Emlékeztetett arra, hogy Krisztus az Úr az életünkben, Ő ad nekünk feladatokat és mutatja meg az irányt, választ ad a gondjainkra, problémáinkra. Kérte a szolgálatba indulót, hogy csakis Isten igéjét hirdesse, ami néha a kemény dolgokat is jelenti, de csak abból következhet az épülés.

Szénási Szilárd esperes beiktatási szolgálatának igehelyéül a *Préd 1,5* versét választotta: „Fölkel a nap, és lemegy a nap. Siet vissza arra a helyre, ahol majd újból fölkel”. Az igehirdetésben kérte a fiatal lelkésznot, hogy legyen az, aki Jézus szeretetét árasza, Isten bölcsességével hirdesse az örömteli üzenetet, hogy lélekben növekedjen a kamocsai kicsiny nyáj, majd az egyházközség pecsétjét és a templom kulcsait rábízva, beiktatta tisztségébe Pogányné Géczy Krisztinát.

A beiktatott lelkipásztor az *1Jn 4,9* és a *Zsolt 116,1-2* verse alapján tartotta meg szószékfoglaló igehirdetését az igazi szeretetről. Amíg nem találkozzunk az igazi szeretettel, amíg nem ismerjük

az Isten szeretetét, addig még a szeretetünk is önző. Isten a legnagyobb csodát és a leghatalmasabb dolgot tette értünk. Értünk adta a keresztfán megszületett fiát – mondta.

A beiktatott lelkésznot.

Ezt követően a gyülekezet kórusa köszöntötte a beiktatott lelkipásztort, majd az egyházmegye lelkipásztorai, egykori teológus társai, **Lévai Attila** dékán, valamint a csákvári testvérgyülekezet nemrég megválasztott lelkipásztora egy-egy igével áldották meg, majd a gyülekezet gondnoka, **Pethes István** kívánta a beiktatott lelkipásztor életére és munkásságára Isten áldását, a község nevében pedig **Lukács Valéria** köszöntötte. **Iski Ibolya**

Ünnepi istentisztelet a Vály-völgyön

A Vály-völgyön a reformáció 500. évfordulójára emlékeztünk egész évben, különösképpen pedig az októberi vasárnapokon, amikor a reformáció legfontosabb, bibliai vezérmondatait vettük sorra Isten igéjének vezetésével: az egyházunk címerében található *Légy hú mindhalálig*, a magyarországi református egyház címerében olvasható *Ha az Isten velünk, kicsoda ellenünk*, valamint a *Post tenebras lux* és az *Ad fontes* latin gondolatokat. Éppen ez utóbbi volt témája az október 29-i ünnepi istentiszteletünknek, ahol az igét **Szarvas László** a *Zsolt 36,10* alapján hirdette. Megvilágította számunkra, hogy a reformáció visszatért a Szentíráshoz, mint egyedüli forráshoz, a Szentírás pedig magára az igazi forrásra mutat, az Úr Jézus Krisztusra. Mi, protestánsok pedig tudjuk, hogy friss víz csak a forrásban van, üdvösséget nem találunk sehol máshol, csak Krisztusban, akiről a Szentírás beszél nekünk. Az ünnepi istentisztelet része volt az úrvacsoravétel is.

Ezen az alkalmon mások is szolgáltak. A *Hajlékodba, templo-modba* kezdetű éneklet életében először **Drobňáková Paulína**, konfirmandusunk kísérte orgonán. A zenei szolgálatot ezután a kán-

torvizsga előtt álló **Varga Barbara** vette át, aki a gyülekező éneket prelúdiummal vezette be. Ezt követően a felsővályi gyülekezet tulajdonában lévő két – 18. és 19. századi – Biblia került bemutatásra, amelyet a **Tóth** család jóvoltából sikerült restauráltatni. Tudjuk, hogy a Biblia nem kiállítási tárgy, hanem az élő Isten élő szava, ezért a restaurált Bibliák egyikéből **Tóth Zsuzsanna** olvasta fel a 90. zoltárt. A gyülekezet gyermekei énekekkel és verssel szolgáltak. A lekción a konfirmandusok (**Csizmadia Beatrix**, **Drobňáková Livia**, **Drobňáková Paulína**, **Kalás Lajos**, **Máté Angelika**) felolvasásában hallgattuk meg a *2Kir 22-23* válogatott verseiből. Az igehirdetés és imádság után **Miko Zoltán** szavalata következett. Végül az úrvacsorai liturgiába **Ferencz Krisztina** kapcsolódott be a szereztetési igék felolvasásával.

Átitatva Isten Igéjével, feltöltekve a testvéri közösségből fakadó örömmel köszöntük meg a Mindenhatónak, hogy a Vály-völgyön reformátusként, a reformáció szellemiségéhez híven ünnepelethtünk. Eddig is, és ezután még inkább azt tudjuk és akarjuk csak vallani, hogy mindenért Istené a dicsőség!

Szarvas Erzsébet

Szinte az egész 2017-es esztendő a reformáció 500. évfordulójának megünnepléséről szólt. Hogy hogyan ünnepeltek gyülekezetek? Melyik hogyan! Van, ahol hálaadó istentisztelettel, emléktábla avatással, fa ültetéssel, templomtér elnevezéssel, de akár munkával is. Minden gyülekezet módja és lehetősége szerint ünnepelt. Mi is.

A Hontfüzesgyarmat-fegyverneki Református Társult Anyagyházközségekben és a hozzájuk tartozó leánygyházközségekben (Nagypeszek, Nemesoroszi) azzal a tudattal szerveztük alkalmainkat és végeztünk minden munkát, hogy ez az esztendő különös esztendő, a reformáció éve. Bármit tettünk és teszünk ebben az esztendőben – ennek a jegyében történik. Október végére gyülekezeinkben szinte összeértek az események. A befejező felújító munkálatok mellett alkalom alkalmat követett.

Október 29-én Hontfüzesgyarmaton került sor a konfirmációi évfordulós istentiszteletre, amelyen az évfordulósok (40,50 év) megújították konfirmációi fogadalmukat. A Mt 14,28-33 szöveg feljűk, mely arra buzdította őket, hogy Jézusra tekintve merjenek a vízen járni. Imádságuk az énekkar által énekelt egyik ének imádsága lett: „*Drága Atyánk, köszönjük neked hogy kiválasztottál arra, hogy veled együtt menjünk a vízen. Köszönjük, hogy nem céltalan a mi életünk, hanem minden nap ajándékokat adsz nekünk. Köszönjük azt, hogyha bajban vagyunk, vagy ha megpróbáltatások alatt, akkor is van kire támaszkodnunk. Drága Urunk, kérlek, add, hogy benned teljesen megbízzunk, a vízen bátran veled járjunk, és bárhová hívsz bennünket add, hogy veled menjünk az úton. Ámen.*”

A konfirmációi fogadalom megújítását közös, az újbórért hálat adó úrvacsoravétel követett. Elsőként úrvacsorával a lelkész és fia, a májusban konfirmált **Polák Máté Áron** élt, aki hangosan

A jubiláns konfirmandusok a lelkésznel.

elmondta az úrvacsorai imádságokat. Őket követték a jubilánsok, majd a gyülekezet. Az istentiszteletet az énekkar zárta, majd szerény szeretetvendégség következett.

Október 31-én közösen az evangélikus testvéreinkkel ünnepeltünk. A nyolc gyülekezet (négy evangélikus és négy református) ünnepelésének a hontfüzesgyarmati református templom adott helyet. Az alkalmat a helyi gyülekezet a temetőben koszorúzással kezdte, majd a nyolc gyülekezet részvételével került sor a reformáció fájának elültetésére a templom mögötti ligetben. A faültetést az ünnepi istentisztelet követte, ahol mind a református, mind pedig az evangélikus lelkész az igehirdetéssel szolgált (magyar és szlovák nyelven). Az igehirdetés után került sor a reformáció emléktáblájának leleplezésére és az énekkar szolgálatára.

November 1-jén ökumenikus alkalmat tartottunk Fegyverneken a temetőben, november 2-án pedig Hontfüzesgyarmaton

az evangélikus imaházban, ahol lehetőség volt az élet és a halál témájával kapcsolatos kérdéseket megbeszélni. November 5-én a négy gyülekezet szervezésében került sor Nagypeszekben **Diny-ny József** koncertjére. Az előadó reformáció korabeli dallamokat játszott, felidézve a kort, amire emlékeztünk. Ezen az alkalmon történt a reformáció emléktáblájának leleplezése a nagypeszeki templomban.

Meg vagyok győződve arról, hogy az ünnepi istentisztelet mellett munkával is lehet ünnepelni és emlékezni. Az elmúlt hetekben sok helyen fejeződtek be nagy munkálatok, s a gyülekezetek elmondhatták: így, munkával (is) ünnepeltünk, és emlékeztünk. Nem csak az 1517-es eseményekre, hanem hitvalló, templomépítő és felújító őseinkre is. Miközben folytak a munkálatok, amikor fölállványozták a templomot, amikor lekerült a majd százéves bádoga a toronyról, amikor láthatóvá váltak a templom kövei, nem lehetett nem emlékezni az őseinkre, és azok áldozatos munkájára. Mikor ugyanazt a követ simítottuk és ugyanazt a tornyot bádogoztuk – találkozott a múlt és a jelen. Ki tudja, talán annak idején is gondoltak a jövőre, mi pedig ismeretlenül visszagondoltunk rájuk a múltba. Ami pedig összeköt, az a Jézus Krisztusba vetett hit, mely cselekedetekben, munkákban nyilvánult meg.

Isten segítségével hatalmas, erőnket meghaladó munkákat végeztünk ebben az esztendőben. Hontfüzesgyarmaton sor került a toronysüveg és homlokzatpárkány rézlemezekkel való befedezésére, a torony falainak megerősítésére, az ablakdíszek felhelyezésére, a villámhárító felszerelésére, s bízunk benne, hogy még az idén fölkerülnek a zsalugáterek is a torony ablaknyílásai. Az év elején, még álmodunkban sem mertük volna gondolni, hogy felújítjuk a templomtornyot, de Isten másképp gondolta. Igaz ugyan, hogy még mindig van munka, de az Isten, Aki elkezdte ezt a munkát velünk, reméljük, kegyelméből be is fejezi azt.

Az elmúlt napokban fejeződtek be Fegyverneken a templom külsejének felújítási munkálatai. Sor került a falak kijavítására, a torony bepucolására, az ablakpárkányok felrakására, a villanyhálózat részleges felújítására, a templomi gázmelegítő cseréjére, a bejárati ajtó védelmét szolgáló szerkezet felszerelésére stb. A templom új színben díszleg a dombtetőn, sudár tornyával az ég felé – Istenre mutatva. Reméljük, nem csak a gyülekezet és a falubeliek tetszésére történt mindez, hanem az Isten tetszésére is!

Nagypeszekben a község segítségével sikerült a tavaly injektálással megerősített templom belsőjét használhatóvá tenni. Sor került a megpedt fal felújítására, egy zárónyílás megszüntetésére, a templom részleges lefestésére, a padok visszahelyezésére. Október végén új ajtó került a tanítólak bejáratára, s folyamatban van az iskola két helyiségének a felújítása is.

Ha a kis gyülekezetekre nézünk, az erőtlenségre, az ember és az anyagiak hiányára – akkor meg kell, hogy lássuk, hogy mindezt csak az Isten segítségével tudtuk véghez vinni. A munkálatok ugyan sok gonddal és bajjal történnek, de legyen megtiszteltetés számunkra, hogy Isten erre a munkára (is) bennünket választott ki. Jutalmunk, hogy tehetünk! Jutalmunk, hogy Istennek ezekben a munkákban is munkatársai lehettünk.

Az elvégzett munkálatokért, az alkalmakért, az ünnepelésért – MINDENÉRT az Istené legyen a dicsőség, köszönet pedig mindazoké, akik módjuk és lehetőségük szerint tettek az ügyért!

Csernyik Magdolna

(Befejezés az 1. oldalról)

Az egyház életét előbbre vivő és Istent szolgáló életutak elismeréseként az idén második alkalommal adták át a zsinat által 2013-ban alapított Pálóczi Czinke István-díjat, amelynek odaítéléséről tavasszal döntöttek a zsinati képviselők. Idén **Erdélyi Géza** nyugalmazott püspök, valamint a holland **Harm Jan Boiten** nyugalmazott református lelképásztor (aki – többek közt – az elmúlt rendszerben Bibliát hozott egyházunk részére a szigorú határon át) részesültek a díjban. Életüket és munkásságukat Fekete Vince főgondnok méltatta, azt követően pedig a két kitüntetett fejezte ki köszönetét a kapott elismerésért.

Az ünnepi istentiszteleten Fazekas László püspök köszönetet mondott az elmúlt évben, illetve az idén nyugalomba vonult lelképásztoroknak: **Kis Pálnak**, a barsi egyházmegye volt esperesének, nagysallói lelképásztorának, **Kis Pálné Tóth Ilona** farnadi és **Nátek Sándor** érsekújvári lelképásztorának. **Szabóné Híres Erzsébet** és **Kuczy Lajos** lelképásztoroknak, mivel személyesen nem tudtak jelen lenni, egy későbbi időpontban köszönik meg szolgálatukat.

Orbán Viktor miniszterelnök levelét Latorcai Csaba, a Miniszterelnökség társadalmi és örökségvédelmi ügyekért, valamint kiemelt kulturális beruházásokért felelős helyettes államtitkára olvasta fel. A levélben többek közt ez állt: „Örömmel tölt el, hogy a reformáció áldásaiért érzett hálán túl összeköt bennünket a közös múlt, a közös hitvalló hősökre való emlékezés és a közös jövő gondolata is. Minden magyar nevében szeretném megköszönni Önöknek, hogy a jubileum alkalmával nemcsak szobrot és épületet avatnak, hanem lelkész is szentelnek. Isten óvja a felvidéki magyarokat!” **Kató Béla**, az Erdélyi Református Egyházkerület püspöke a Generális Konvent nevében köszöntötte az egybegyűlteket.

Az istentisztelet a nemzeti imádság eléneklésével és Fazekas László püspök áldásmondásával zárult.

Az ünnepi istentisztelet után a hitvallók emlékművének a leleplezésével és a Csillagház átadásával, valamint egyháztörténeti előadással folytatódott az emléknapi.

A Pozsonyban élő, Bátorkesziről származó, M.S. mester-díjas **Gáspár Péter** szobrászművész alkotásánál, a gályarab hitvallóknak emléket állító emlékműnél Hafenschner Károly, a Reformáció Em-

A nyugdíjba vonult lelkészek.

lékbizottság munkájának segítségével felelős miniszteri biztos mondott beszédet. „*De Reuyter tengernagy sok diadala között a gályarabok megmentését becsülte a legnagyobbra. Harsányi István rimaszombati lelkész hálálkodott. Hálálkodását az admirális azzal hártotta el, hogy mi itt csak Istennek voltunk eszközei, Istennek adjatok hálát*” – idézte fel a kiszabadított gályaraboknak mondott üzenetet a miniszteri biztos. Emlékeztetett arra is, hogy a gályarabok kitarásából, hűségéből erőt meríthetünk ebben a más módon veszélyeztetett világban. „*Lenyúlt a magasságból és felvett engem, s a mélyes vizekből kihúzott engem*” (2Sám 22,17). Hirdesse ez az emlékmű a hitért még szenvedést is vállaló hűséget és Isten szabadító szeretetét. Beszéde végén ismét de Reuyter admirális

cselekedetére hívta fel a figyelmet. Elmondta, hogy tisztességes ruhát adott rájuk, s mikor látta, hogy vegyesen vannak köztük reformátusok és evangélikusok, azzal búcsúzott tőlük: „*Íme, láthatjátok, titeket eltípor a közös ellenség és egyformán gonoszul bánt veletek, ha ti egyetértés helyett versengtek egymással*”. Ezt követően a 3,2 tonnát kitevő macedóniai fehér márványból készült gályarab-emlékművet Hafenschner Károly miniszteri biztos, Fazekas László püspök, Fekete Vince főgondnok és Gáspár Péter szobrászművész leplezte le.

Tompa Mihálynak *A gályarab fohásza* című versét **Nagy Eszter Réka**, a Tompa Mihály Református Gimnázium diákja adta elő.

Az emlékműtől pár méterre található, tizennégy hónap alatt fel-

Harm Jan Boiten nyugalmazott református lelképásztor és Erdélyi Géza nyugalmazott püspök.

épült Csillagház **Molnár Sándor** zsinati főtanácsos mutatta be. Elmondta, hogy napra pontosan négy éve annak, hogy Rimaszombatban Orbán Viktor miniszterelnök arra biztatta egyházunk vezetését, hogy merjen nagyot álmodni. Ez a biztatás olyan tervezési, építési hullámot indított el az egyházban, amelynek hatásai évtizedekig érezhetők lesznek. Templomok, parókiák, iskolák sora újultak meg, új templomok, új közösségi terek épültek. Több mint húsz helyszínen pedig óvodák, bölcsődék nyílnak meg. Rimaszombatban egy korábban megvásárolt polgári család házában a belső felújítása zajlott, amikor a Magyar Kormány támogatásának köszönhetően nem csak a felújítás történhetett meg az elmúlt tizennégy hónapban, de egy új épületrész is felépülhetett, így alakult ki a Csillagház.

Az épületegyüttes több mint 1800 négyzetméter hasznosítható területet tesz ki. A régi épületben található az egyház Tudományos Gyűjteményei intézményének kiállítótermei és irodái. Az alagsorban alakították ki az éttermet és a konyhát. Az új épületrészben a földszinten kapott helyet a nagy előadóterem, egy közepes méretű tanácsterem, valamint több irodahelyiség. A további szinteken huszonnégy, többnyire kétágyas szoba várja a vendégeket. A főtanácsos beszédét végül azzal zárta: „*Magyarország Kormányának köszönhetően a mai nap nemcsak emlékezhetünk a reformáció elmúlt ötszáz évéről, hanem kijelenthetjük, hogy készülünk a reformáció elkövetkező évtizedeire. Hisszük, hogy a Csillagház – a többi megújuló épülettel együtt – megfelelő háttérrel biztosít ahhoz, hogy egyházunk továbbra is betöltse küldetését: hirdetni Isten igéjét és az embereket Krisztushoz vezetni. Soli Deo gloria!*” Az épületet Fazekas László püspök, Fekete Vince főgondnok és Molnár Sándor zsinati főtanácsos szalagátvágással adták át rendeltetésének.

A reformáció 500. évfordulójára rendezett központi megemlékezés az *500 év 50 percben* című előadással zárult, amelyen a Selye János Egyetem Református Teológiai Kara Történeti Tudományok Tanszékének előadói **Lévai Attila** dékán, **Somogyi Alfréd** dékánhelyettes és **Czinke Zsolt**, a Calvin J. Teológiai Akadémia titkára adtak egyháztörténeti áttekintést a reformáció fél évezredes útjáról.

–ii–

Kitüntetés. Ján Richter családjogi miniszter november 6-án kitüntetésben részesítette a gyámügyben áldozatos munkát kifejtő gyermekotthonokat és gyámügyi hivatalokat. A jókai Jó Pásztor Háza Gyermekotthon is a hat kitüntetett intézmény között szerepelt. A Közösen a családokért miniszteri arany emléklapokat Gaspárecz Ivett alapító-igazgató vette át a minisztertől.

Kirándulás. Az Abaúj-tornai Református Egyházmege a reformáció 500. évfordulója alkalmából a konfirmációra készülő fiatalok részére 2017. november 11-én, szombaton egyháztörténeti tanulmányutat szervezett Göncre és Vizsolyba.

Lelkészbeiktatás. November 12-én Fekete Vince főgondnok és Fazekas László püspök jelenlétében Kendi Csaba esperes beiktatta hivatalába Kiskövesden a gyülekezet lelkipásztorát, Langschadl Istvánt.

Generális Konvent. November 16-án Rimaszombatban tartotta ülését a Generális Konvent Elnöksége, akik első lakói lehettek az elkészült Csillagház Konferencia-központnak. Az ülést a házigazda jogán egyházunk képvisellete vezette, melyen részt vett a Nyugat-európai Magyar Református Lelkigondozói Szolgálat képviselőjében özv. Lázárné-Zahn Dalma Enikő és Békássy N. Albert elnök, valamint a Nyugat-európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége részéről Molnár-Veress Pál elnök és Karvansky Mónika alelnök. Az ülés első tárgysorozati pontját a két szervezet közeledésének és együttműködésének kérdése képezte. Ezen kívül napirendre került a költségvetés, az oktatási alap működése, a bizottságok munkája, az egyes egyházkezelő szervezetek rendezvényei és gondjai, továbbá az egyes ünnepekre szóló körlevelek megírásának szétosztása.

Könyvbemutató. November 18-án a komáromi Csemadok székházában könyvbemutatóra került sor. A Csáky Pál, európai parlamenti képviselő által szerkesztett Dialógus Európa lelkéért című könyvet Kiss Róbert kanonok és Fazekas László püspök mutatták be a résztvevőknek. A könyv a szerkesztő által papoknak és lelkipásztoroknak feltett kérdésekre adott válaszokat tartalmazza, amelyek Európa, a keresztyénség, a családok és a magyarság helyzetével, jövőjével, lehetőségeivel foglalkoznak.

Lelkésztovábbképző. November 20-a és 24-e közt zajlott Mályiban a Mécse Kőzpontban a négy keleti magyar egyházmege számára, majd Nagyborzsönyben a három nyugati egyházmege számára

megtartott lelkésztovábbképző, amelynek témáját az Anyagi kérdések a Szlovákiai Református Keresztyén Egyházban kérdéskör alkotta. A témában előadást tartott Fazekas László püspök, aki beszélt egyházunk eddigi és várható finanszírozásáról, valamint a felmerülő problémákról. Kollár Erika könyvelő a lelkipásztorokra vonatkozó előírásokról és azok betartásáról, illetve be nem tartásuk következményeiről tartott eligazítást. Molnár Sándor főtanácsos és Géresi Róbert püspökhelyettes az egyházunkban futó pénzügyi támogatásokról, azok lefolyásáról, elszámolásáról és az óvodaprojekt-ről szólt be. Mindkét alkalmon jelen volt Menyhárt József, a Magyar Közösség Pártjának elnöke, aki pódiumbeszélgetés alkalmával számolt be a választásokról és a párt eddigi és további működésének, valamint az egyházunkkal való együttműködésnek a lehetőségeiről.

Emlékérem. November 27-én Pozsonyban a Szlovákiai Evangélikus Egyház Generális Püspökségének hivatalában Fazekas László püspök emlékérmeket adományozott Miloš Klátik evangélikus püspöknek, amelyet egyházunk a reformáció 500. évfordulója kapcsán, a gályarabokra emlékezve adott ki.

Tanácskozás. November 27-én a Szlovákiai Keresztyén Egyházak legfelsőbb vezetőinek és a Szlovákiai Zsidó Hitközségek Szövetsége elnökének tanácskozása zajlott a Katolikus Püspöki Konferencia Generális Titkárságának épületében Pozsonyban. A tanácskozás témája az egyházak finanszírozása, az 1988-as pozsonyi gyertyás tüntetés 30. évfordulójáról való megemlékezés és a polgári társadalom támogatását célzó nyilatkozat aláírása voltak. Ezen a találkozón a többi felekezet képviselőjének és a Szlovákiai Zsidó Hitközségek Szövetsége elnökének is átadta Fazekas László egyházunk ajándékként a reformáció 500. évfordulója alkalmából készített emlékérmeket, megköszönve az együttműködést.

Brüsszeli tanácskozás. November 29-én és 30-án Csáky Pál európai parlamenti képviselő meghívására Fekete Vince főgondnok, Fazekas László püspök, Kassai Gyula és Orémus Zoltán esperesek, valamint római katolikus püspöki helynökök és papok utaztak Brüsszelbe, ahol az Európai Parlament épületében több rendezvényen vettek részt. Rövid ideig bent lehettek a magyar néppárti delegáció ülésén, találkoztak az Európai Néppárt frakciójának szlovákiai sajtófelelősével, Agárdi Attilával, majd a par-

lamentről hallhattak előadást a hivatalos látogatói program keretében és betekínthettek a parlament költségvetéssel foglalkozó bizottságának ülésébe. Ezt követte egy konferencia az anyanyelv használatáról az egyházak életében, amelynek keretében sor került a Dialógus Európa lelkéért című könyv bemutatására is. A tanácskozás alkalmával az 1987-ben alapított, a Magyar Művészetért Díjrendszerbe tartozó Ex Libris Díjat adta át Gubcsi Lajos, a kuratórium elnöke a Remény című katolikus folyóirat felelős kiadójának, Szakál László plébánosnak, és egyházunk hivatalos lapja, a Kálvinista Szemle főszerkesztőjének, Fazekas László püspöknek.

G Pátria rádió református műsorai:

December 25-én, 9.00 órakor élő istentisztelet közvetítésére kerül sor az érsekújvári református templomból. Igét hirdet Sasák Attila lelkipásztor.

December 31-én a Világosság 9.00 órakor kezdődő műsorában év végi, hálaadó gondolatait fogalmazza meg igehirdetésében Dobai Egyeg Kamilla sókszelőcei lelkipásztor.

Január 14-én a Világosság 9.00 órakor kezdődő műsorában Bognár Judit csicsói beosztott lelkipásztor a Samáriában Krisztust hirdető Fülöpről szól igehirdetésében.

(A műsor a közvetítést követő naptól meghallgatható a Sola rádió honlapján is: <http://refradio.eu/radio/sola/>)

Szerkesztő-műsorvezető: Iski Ibolya

KÁLVINISTA SZEMLE

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház hivatalos lapja. A kiadó címe: Jókai u. 34., 945 01 Komárno.

Cégbejegyzési szám: 00179191
Megjelenik havonta.

Főszerkesztő: Fazekas László
Szerkesztő: Kis Lucia

Titkár és lapterjesztő: Kis Lucia
Előfizethető a református lelkész hivatalokban és a szerkesztőség címén.

Előfizetési díj: egy (kalendáriumi) évre 4,20 euró.

A lapterjesztést a szerkesztőség végzi: 930 10 Dolný Štál (Alistál) 386.

E-mail: ksz@reformata.sk

Telefon: 031/55 90 141

A kéziratokat nem őrizük meg, nem küldjük vissza, rövidítésük és szerkesztésük jogát fenntartjuk.

Nyomdai előkészítés: Kis Lukács
Nyomja: Reproffset, Dunaszerdahely
ISSN: 1335-7298

Nyilvántartási szám: EV 3628/09